

หมาขยับสังและไปบอก

ในรัชกาลที่ ๔

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

959.3057 วัลิตตา กอสิริวิจิตร

๑657ทด รัตนาตุงของ พระโขนง

วันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๑๐

หอสมุดแห่งชาติ
สาขาวัดไชยวัฒนาราม
จังหวัดกาญจนบุรี

หม้ายรับสั่งและไปบอก

ในรัชกาลที่ ๕

โคลงอมฤตสารทศมาส, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, ๒๓๙๖-๒๔๕๓

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

นางสาวลัดดา กอสีรริกข

ณ เมรุวัดธาตุน้อย พระโขนง

วันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๕๐

หมายรับสั่งและใบบอก

ในรัชกาลที่ ๕

พิมพ์ครั้งแรก ในงานฉาปนกิจศพ นางสาวลัดดา กอสิริวิกิจ พ.ศ. ๒๕๑๐
(๕๐๐ เต็ม)

เลขห้อง ๑๑.

๑๕๙.๓๐๕๗

เลขหมู่

๗ ๖๕๗ ๓๑

เลขทะเบียน

๗.๓๐๕๖๔๐๐

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ประจักษ์วิทยา 180/1 ถนนวิสุทธิกษัตริย์ บางขุนพรหม พระนคร
นายประจักษ์ ศิริบัณฑิตย์กุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2510

คำนำ

ในงานฌาปนกิจศพ นางสาวลัดดา กอสิริกิจ ณ เมรุวัดธาตุทอง พระโขนง กำหนดงานวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๐ นายประยูร รงกวิทย์ ผู้เป็นญาติ ได้มาติดต่อกับกรมศิลปากร ขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง หมายรับสั่งและโบบอกในรัชกาลที่ ๕ เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ในงานนี้ กรมศิลปากรยินดีอนุญาตให้พิมพ์ได้ตามความประสงค์

เรื่องหมายรับสั่งและโบบอกในรัชกาลที่ ๕ นี้ กรมศิลปากรได้รวบรวมจากต้นฉบับหมายรับสั่งและโบบอกต่าง ๆ ในรัชกาลที่ ๕ ซึ่งเก็บไว้ ณ หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร เอกสารเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวและเหตุการณ์ในสมัยรัชกาลที่ ๕ และใช้เป็นเอกสารประกอบการศึกษาประวัติศาสตร์ได้ดี

กรมศิลปากรขออนุโมทนาในกุศลราศีที่กษัตริย์นุปทาน ซึ่ง นายประยูร รงกวิทย์ ได้จัดบำเพ็ญอุทิศแด่ นางสาวลัดดา กอสิริกิจ และได้ให้พิมพ์หนังสืออันมีค่าออกเผยแผ่เป็นวิทยาทาน จงเป็นกุศลดลบันดาลให้ นางสาวลัดดา กอสิริกิจ ผู้วายชนม์ ประสบแต่อิฏฐวิบุลยผล เสวยสุขสมบัติในสุคติสัมปรายกพร สมดังเจตจำนงของเจ้าภาพ จงทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

๖ ตุลาคม ๒๕๑๐

นางสาวลัดดา กอสิริกิจ

ชาติะ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒

มรณะ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

ประวัติย่อ

นางสาวลัดดา กอสิริวิกิจ เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ ที่ตรอกแสงจันทร์ ย่านนาวา พระนคร เป็นบุตรนายบุญนัม และนางศรีสว่าง กอสิริวิกิจ มีน้องสาวหนึ่งคน คือ นางเจริญศรี รังควิทย์

เมื่อเยาว์วัย นางสาวลัดดาได้เริ่มเข้าศึกษาที่โรงเรียนโกมลประสาธ และสำเร็จชั้นเตรียมอุดมศึกษาที่โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ แผนกอักษรศาสตร์ ต่อจากนั้นก็ศึกษาวิชาชาวเลข และใช้วิชานี้ประกอบอาชีพตลอดมาจนถึงวาระสุดท้าย

ชีวิตการงาน ได้เข้าทำงานที่บริษัท ซานโตส ประมาณ ๑ ปี ก็ย้ายไปเป็นเลขานุการบดีที่บริษัทก่อสร้าง ซี. เอช. เวอร์คแมน ประมาณ ๔ ปีเศษ จากนั้นก็เข้าทำงานกับบริษัทน้ำมัน กาลเท็กซ์ (ไทย) จำกัด เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๗ ในตำแหน่งเลขานุการบดี จนถึงบั้นปลายของชีวิต รวมเวลา ๑๓ ปีเศษ

นางสาวลัดดา เริ่มป่วยเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๔ ด้วยโรคมะเร็งของตับอ่อน ได้รับการรักษาจากนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญตลอดมา และได้ถึงแก่กรรมในวันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ เวลา ๒๐.๑๐ น. ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ รวมอายุ ๓๘ ปีเศษ.

อาลัย-พี

วันที่อยู่ในความทรงจำของน้องตลอดไป คือวันอาทิตย์ที่ ๕ ก.ค. ๒๕๑๐ ที่น้องต้องสูญเสียพี่ที่เคารพ-รักของน้อง วันนั้นน้องได้รับโทรศัพท์ที่รีบไปโรงพยาบาล แต่อนิจจาน้องไปไม่ทันเห็นใจพี่ น้องยังเสียใจอยู่จนทุกวันนี้ที่ไม่ได้เห็นใจพี่เป็นครั้งสุดท้าย น้องไม่นึกเลยว่าพี่จะจากทุกคนไปอย่างรวดเร็วเช่นนี้ เพราะตั้งแต่พี่เริ่มป่วย พี่ก็ได้พยายามรักษาตัวทุกทาง น้องก็ยังมีความหวังอยู่ว่าพี่จะต้องหายป่วยเพราะผลบุญที่พี่ได้สร้างไว้ รวมทั้งความดีทั้งหลายที่พี่มีต่อทุกๆ คนคงช่วยพี่ แต่ดูเหมือนกับตรงกันข้ามที่ความดีและผลบุญที่พี่สร้างไว้กลับทำให้พี่ต้องจากทุกคนไปเร็วยิ่งขึ้น เมื่อครั้งที่พี่อยู่ พี่คนเดียวที่ให้ความอบอุ่นใจแก่น้องไม่ว่าน้องจะมีเรื่องทุกข์ร้อนอย่างไร พี่คอยปลอบน้องให้กำลังใจ ให้ความเห็นใจ ให้ความเมตตา น้องเสมอ แต่เดี๋ยวนี้พี่จากน้องไปแล้ว ต่อไปนี้ น้องไม่มีใครที่จะให้ความอบอุ่นใจ ให้กำลังใจน้องอีกแล้ว ดังนั้นน้องขอตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้น้องเกิดชาติใดก็ขอให้เป็นน้องของพี่ทุกชาติ และให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของพี่จงไปสู่สุคติ.

น้อง

ความหลัง

..... และแล้ววันที่น้องกลัวที่สุดก็มาถึง
เรามีอยู่ด้วยกันเพียงสองคนเท่านั้น ตั้งแต่นั้นจำความได้ ก็มีพี่ที่คอยให้
การช่วยเหลือปรึกษาและแก้ไขปัญหาค่าง ๆ แก่น้องด้วยดีตลอดมา เรา
ไปไหนก็ไปด้วยกันเสมอ แม้วาน้องมีครอบครัวแล้วก็ตาม เราไม่เคย
เห็นห่างจากกันเลย

เมื่อพี่เริ่มป่วยด้วยโรคร้ายนี้ น้องทราบจากคุณหมอบอกว่ามีโอกาส
ที่จะหายได้น้อยเหลือเกิน แต่น้องก็ยังคิดเข้าข้างตัวเองอยู่เสมอว่าพี่ต้อง
หาย หรืออย่างน้อยก็คงจะได้อยู่กับน้องนานต่อไปอีกสักหน่อย ถ้าการ
เจ็บปวดของพี่สามารถที่จะแบ่งปันกันได้ น้องจะขอรับแบ่งความเจ็บปวด
นั้นให้มากเท่าที่น้องจะรับได้ แต่มันก็เป็นไปไม่ได้ นอกจากปรึกษาคุณ
หมอบอกเท่านั้น และน้องก็อดที่จะระลึกถึงพระคุณของ คุณหมอบ ภิญโญ
กำภู ญ อรุธยา และคุณหมอบ กมล สังขวาสี เสียมิได้ ที่คอยให้กำลังใจ
และให้การรักษาพยาบาลต่อพี่อย่างดียิ่ง จนถึงวาระสุดท้ายของพี่ ซึ่งน้อง
รู้ยู่ตลอดเวลว่าไม่วันใดก็วันหนึ่ง มันจะมาถึง และแล้ววันที่น้องกลัว
ที่สุดก็มาถึงจนได้

พี่จากน้องไปเฉพาะแต่ร่างเท่านั้น คุณความดีและความรักอาลัย
ยังอยู่ น้องขอให้กรรมดีที่พี่สร้างไว้ จงคลบบันดาลให้วิญญาณพี่ สู่สัจติ
และประสบสุขในสัมปรายภพนั้นเทอญ

เจริญศรี รังควิทย์

ชาวกาลเท็กซ์พิลาป

เช้าวันจันทร์ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๐๑ เป็นวันที่ชาวกาลเท็กซ์
ตระหนกตกใจ เมื่อมีข่าวแพร่สะพัดไปทั่วที่ทำงานว่า คุณลัดดา
กอสิริกิจ ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้วตั้งแต่คืนวันอาทิตย์ ที่ ๘ ข่าวนี้ก่อให้เกิด
เกิดความสลดและสะเทือนใจเป็นอย่างยิ่งแก่ทุกคนที่ได้ทราบในการจากไป
อย่างไม่มีวันกลับของคุณลัดดา ทุกคนอาลัยในความดี ความสนิทสนม
และความเห็นอกเห็นใจที่คุณลัดดามีต่อเพื่อนร่วมงานทุกคน ตลอดระยะเวลา
สิบสามปีเศษที่คุณลัดดาได้ร่วมงานอยู่กับกาลเท็กซ์ ไม่เคยมีใครจะ
ละเว้นความชมเชยได้ คุณลัดดาเป็นสุภาพสตรีตัวอย่างในการปฏิบัติงาน
ที่ขยันขันแข็ง ให้ความร่วมมือแก่ผู้ที่ได้มาติดต่อกับทุกคน มีรู้เห็นเล็กน้อย
และยิ้มอยู่เสมอ ทั้งๆ ที่ได้ทราบข่าวว่าอาการป่วยของคุณลัดดาคับยโรคนั้น
จะรักษาให้หายขาดได้โดยยาก แต่ทุกคนก็คาดไม่ถึงว่าแม้จักษุราชจะมาพราก
ชีวิตเธอเสียแต่อายุที่เพิ่งจะผ่านสามรอบเศษมานี้เอง ความตายเป็นสิ่งที่
ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็จริงอยู่ แต่การจากไปอย่างกะทันหันด้วยโรคร้าย
ทั้งๆ ที่มีไข้แหว่มาก่อนเลย ย่อมยังความโศกเศร้ามาสู่มวลมิตร
ทุกคนอย่างมิต้องสงสัย ระหว่างที่เจ็บป่วยและพักรักษาตัวอยู่นั้น ทุกคน
ภาวนาขอให้หายวันหายคืน ใครทราบว่ามีหมอดีที่ไหน ต่างก็เสาะแสวง
หามาบอกกล่าวให้ แต่อนิจจา อาการป่วยของคุณลัดดามีแต่ทรุดลงๆ
จนเพื่อนฝูงทุกคนได้แต่มองหน้าตาคากันด้วยความตื่นตกใจ ครั้นแล้ว

ก็จากไปด้วยความสงบ ท่ามกลางมารดาที่รักปานดวงใจ ตลอดจนน้องผู้
เฝ้าพยาบาลเป็นอย่างดีมิรู้เหน็ดเหนื่อย เมื่อคืนวันอาทิตย์ที่ ๙ กรกฎาคม
๒๕๑๐ นี้เอง พี่ธีรดาเสด็จคุณเล็กดาเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐
คลาคล่ำไปด้วยบรรดาญาติและมิตรทั้งหลาย ทุกคนมีน้ำตานองหน้า และ
ขอตั้งจิตอธิษฐาน สิ่งศักดิ์สิทธิ์และคุณพระรัตนตรัย จงบันดาลให้
คุณเล็กดาผู้จากไป ผู้ทั้งกุศลกรรมทั้งหลายที่ได้ประกอบมาตั้งแต่บัดนี้ยก
ใหญ่ไว้ในโลก จงประสบความสุขในสัมปรายภพด้วย เทอญ.

แต่ . . . ลัดดาอยู่เป็นที่รักของเพื่อน

เพื่อเป็นความทรงจำตลอดไป พวกเราจึงฝากความคำนึงไว้ ณ
ที่นี้ แต่ ลัดดา เพื่อนคนหนึ่งของเรา

เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ พวกเราได้รับข่าวร้ายอย่างกะทันหัน นั่น
คือ การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของลัดดา หลังจากที่เรารู้เสียเพื่อนรัก
ไปคนหนึ่งเมื่อปีที่แล้ว คือ เพ็ญศรี (เรศานนท์) เอกก้านตรง เป็นกา
รสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของพวกเรา ภายใน ๒ ปีเสียเพื่อนรักไป ๒ คน

การจากไปของลัดดา ทำให้เพื่อน ๆ ที่ร่วมเรียนกันมาพากันเศร้า
ใจ และอาลัยยิ่งนัก แต่พวกเราก็ต้องตัดใจยอมรับความจริงในข้อที่ว่า
เกิด แก่ เจ็บ ตาย เมื่อความตายมาพราก ทำให้ต้องจากกัน ร่างกาย
เน่าเปื่อยไป สิ่งที่เหลืออยู่คือความทรงจำ ซึ่งพวกเราไม่มีวันลืม ลัดดา
เป็นคนที่น่ารักสำหรับเพื่อน ๆ ทุกคน ถึงแม้จะเป็นคนพูดน้อย แต่ก็
เป็นผู้ฟังที่ดี และเป็นคนที่มื่ออารมณ์ขันเสมอ ลัดดาเป็นคนที่น่ารักในหมู่
เรา ไม่เคยมีเรื่องขุ่นข้องหมองใจกับใคร ลัดดาเป็นผู้ที่มีความรู้ที่จะช่วย
เพื่อนฝูงเสมอเมื่อใครตกข์ชะโงกอะไร ยังมีความรู้ความสามารถในทางคำนวณ
วิทยาศาสตร์ และเบ็ดเตล็ด ซึ่งเราจะไม่มีวันลืมเลยว่า ลัดดาเป็นผู้หนึ่ง
ที่ช่วยทำหนังสือพิมพ์ประจำห้อง ๗-๘ โดยหาความรู้เกี่ยวกับ
วิทยาศาสตร์แปลก ๆ มาเขียนลงหนังสือพิมพ์ ให้พวกเราได้อ่านและรู้
มากขึ้น เราจึงไม่มีวันลืมเลยว่า ลัดดาก็คือผู้หนึ่งที่ทำให้หนังสือพิมพ์
ประจำห้องของเราเวลานี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ถึงแม้สมัยเป็นนักเรียน ลัคคาจะเป็นคนไม่สู้แข็งแรงนัก โดยที่จากการเจ็บป่วย ๆ บางครั้งโรงเรียนเลิกครึ่งวัน คุณแม่ของลัคคา จะกางร่มมารับลัคคากลับบ้านด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เพื่อน ๆ ออกระเซ้าเย้าแหย่ไม่ได้ว่า ลัคคาเป็นลูกแห่งที่เลี้ยงไม่รู้จักโต และเราก็ไม่คาดฝันเลยว่า ลัคคาจะจากพวกเราไปรวดเร็วถึงเพียงนี้ด้วยโรคมัยไซ้เจ็บที่ลัคคาเป็นอยู่

ในระหว่างที่ลัคคาทำงาน ก็พบปะกับเพื่อนฝูงเสมอ ๆ บางทีก็เดือนละครึ่ง ครั้งหลัง ๆ เมื่อพบกันลัคคาจะบ่นว่าไม่สบาย พวกเราก็ชวนรับประทานอาหารดี ๆ เพื่อบำรุงร่างกาย ลัคคาก็จะบ่นว่ามีรับประทานไม่ได้เอง จนลัคคาต้องลาพักงานอยู่บ้าน เพื่อรักษาตัว เพื่อน ๆ บางคนก็ทราบข่าวก็ไปเยี่ยมเยียนถึงบ้าน พวกเราจะพบลัคคาในสภาพที่ท้อใจ บ่นแต่ว่าเมื่อไรจะตาย ซึ่งพวกเราก็ต่างพากันค้านเสียงแข็งว่า เจ็บแค่นี้ไม่ถึงตายหรอก กินยาไว้ บำรุงเข้าไว้ เดินตอนเช้าอากาศดี ๆ แค่นี้ก็พากันให้กำลังใจ ให้ความหวัง ช่วยกระตุ้นให้ลัคคามีกำลังใจที่จะต่อสู้กับโรคมัยไซ้เจ็บ แต่พวกเราหารู้สักรึคิดไม่ว่า ลัคคาเป็นโรคที่ไม่มีทางหาย มารู้อีกเมื่อลัคคาจากพวกเราไปเสียแล้ว จึงเป็นการเศร้าใจอย่างยิ่ง สำหรับพวกเรา เพราะมีพวกเราหลายคนที่ยังไม่ได้เห็นลัคคาตอนเจ็บ ทุกคนยังอยากให้กำลังใจแก่ลัคคา

การจากกันเป็นเรื่องเศร้า การจากไทยไม่มีวันกลับของลัคคา เป็นเรื่องเศร้าของเราทุกคน สิ่งที่เหลืออยู่คือความทรงจำ ถึงเธอจะไป

จากเราแล้วก็ตาม วิญญาณเธอจะอยู่ ณ ที่ใดขณะนั้น ก็ขอรับรู้ไว้ด้วยว่า
เพื่อน ๆ อาลัยเธอเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อน ๆ ทุกคนก็เชื่อมั่นอยู่เสมอว่า
วิญญาณของเธอจะไปสู่ความสงบสุขในปรภพ ด้วยเศษะผลกรรมดีที่
เธอได้ประกอบไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่ เหลือไว้ซึ่งความทรงจำ ซึ่งพวกเรา
ทุกคนจะระลึกถึงจนกว่าชีวิตเราจะหาไม่

ลาก่อน จนกว่าเราจะพบกันอีกใน-ภพหน้า

จาก

เพื่อน ๆ ทุกคน

อัสสัมชัญคอนแวนต์

สารบัญ

หน้า

เรื่อง พระยาวิเศษฤๅไชย ผู้สำเร็จราชการเมืองฉะเชิงเทรา ส่งกวางเผือกเข้ามาถวาย	๑
เรื่อง เกณฑ์จตุรงค์ ๔ หมู่ในการพระราชพิธีคเชนทรสนาน	๓
เรื่อง กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคมเสด็จไปจัดราชการเมืองลาวพวน	๕
เรื่อง จัดการเผาศพนกแก้วมโนชอ	๖
เรื่อง เกณฑ์จ่างทหารเข้าชบวนแห่คเชนทรสนาน	๗
เรื่อง เกณฑ์ทหารเข้าชบวนแห่คเชนทรสนาน	๘
เรื่อง การพระราชพิธีคเชนทรสนาน	๙
เรื่อง เสด็จพระราชดำเนินในการพระราชพิธีคเชนทรสนาน	๑๓
เรื่อง พระราชทานเพลิงศพหลวงราชมานู	๑๔
เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จวิทักษ์ยัญยาติ และวัดบุปผาราม	๑๕
เรื่อง เสด็จทรงลอยพระประทีป	๑๖
เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จคล้องบางลำภู	๑๘
เรื่อง พระราชพิธีสมณุตมาภิเษก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์	๑๙
เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. บัลลังก์ ในพระบรม- วงศ์เธอ เจ้าฟ้าอิศราพงษ์	๒๐
เรื่อง การบำเพ็ญพระราชกุศลพระบรมอัฐิ พระบาทสมเด็จพระ จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	๒๑

เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ จมื่นภักดิ์ทาร์ภักษ์	๒๓
เรื่อง	ศพพระยาศรีสุนทร	๒๔
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ พระยาเพชรบาล เจ้าเมืองหนองจิก	๒๕
เรื่อง	การพระราชพิธีเข้าพรรษา	๒๖
เรื่อง	การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน	๒๘
เรื่อง	การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน ณ พระอารามหลวง	๓๑
เรื่อง	การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน ณ วัดพระเชตุพน	๓๒
เรื่อง	การเสด็จพระราชดำเนินทรงปักทองพระชินศรี ณ วัดบวรนิเวศวิหาร	๓๓
เรื่อง	การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน ณ วัดอรุณราชวราราม วัดโมลีโลก และวัดราชสิทธิ์	๓๔
เรื่อง	พระเจ้านั่งยาเธอ กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช เสด็จทอดกฐิน วัดพิชัยญาติ วัดประยุรวงศ์ และวัดบุปผาราม	๓๘
เรื่อง	สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จประทับแรมวัดมกุฏกษัตริยาราม	๓๙
เรื่อง	การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน ณ วัดระฆัง โมลีศิวาราม วัดกัลยาณมิตร และวัดบพิตรพิมุข	๔๐
เรื่อง	พระราชทานพระกฐินแก่ พระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าน้อง นางเธอ และเจ้าจอมมารดา	๔๑

เรื่อง	การฉลองศาลาและบรรจุพระอังคารพระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าบัณฑิตวรรวรณวโรภาส	๕๓
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ นายร้อยตรี นายยิ้ม	๕๔
เรื่อง	การเสด็จประพาสทางทะเล	๕๕
เรื่อง	เจ้าจอมประสูติพระเจ้าลูกเธอ เกณฑ์เล็กทักน้ำ	๕๖
เรื่อง	เกณฑ์เล็กทักน้ำให้ละคอนกินในวันขึ้นปีใหม่	๕๗
เรื่อง	การเลื่อนกำหนดประพาสทางทะเล	๕๘
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ พระภวนาโกศล	๕๙
เรื่อง	จ่ายเลกรื้อโรงละคอนเพิ่มเติม	๕๐
เรื่อง	พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์ สิ้นพระชนม์	๕๑
เรื่อง	เสด็จสร้างน้ำพระศพ พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์	๕๒
เรื่อง	กำหนดการเสด็จประพาสทะเลฝั่งตะวันออก	๕๓
เรื่อง	พระราชพิธีสงกรานต์และก่อพระเจดีย์ทรายบรรดาศักดิ์	๕๔
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. หุ่ญงวิต ในกรมพระรามอัครเสนา	๕๖
เรื่อง	กำหนดพระราชพิธีสมโภชบูรพาภิเศก	๕๗
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. หนู และหลวงราชพงษ์	
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ ท่านจาก พี่สาวเจ้าพระยา รัตนบัณฑิตย์	๖๑

เรื่อง	กำหนดพระราชทานและเปลี่ยนที่รับเบี้ยหวัด	๖๒
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ ละม้าย พนักงานช่างเย็บ	๖๔
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ พระยาวงษาสิทธิ	๖๕
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ ม.ร.ว. มั่ง บุตร ม.จ. สุขชาติ	๖๖
เรื่อง	ส่งข้าหลวงไปในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้านครลำพูน	๖๗
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ นิ่ม พนักงานรับสั่ง	๖๘
เรื่อง	พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุตรี และพระเจ้า น้องนางเธอ พระองค์เจ้าบุญจบเบญจมา ตามเสด็จ ประพาสเกาะสีชัง	๖๙
เรื่อง	การพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณทุ่งสัมป่อย	๗๐
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. เบี้ยก ในพระเจ้า บวรวงศ์เธอ เจ้าฟ้าอิศราพงษ์	๗๒
เรื่อง	การพระราชพิธีพืชมงคล	๗๓
เรื่อง	การพระราชพิธีพืชมงคล	๗๕
เรื่อง	นางเทพีไปแรกนา ณ ทุ่งสัมป่อย	๗๖
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ พระครูสมณธรรมสมาทาน วัดปากน้ำ	๗๗
เรื่อง	การพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิง ในพระองค์เจ้าไม้เทศ	๗๘

ใบบอก

พระยาวิเศษฤๅไชย ผู้สำเร็จราชการเมืองฉะเชิงเทรา

ส่งกวางเผือกเข้ามาถวาย

ข้าพเจ้า พระยาวิเศษฤๅไชย ผู้สำเร็จราชการเมือง พระกำแพงรัตนโกสินทร์
ผู้ว่าที่พระเกรียงไกรกระบวนยุทธปลัด หลวงบุรีพิทักษ์ยกกระบัตร เมือง
ฉะเชิงเทรา บอกรายงานท่านออกพันนายเวร ขอให้นำขึ้นกราบเรียนแต่
วพณฯ ลูกขุน ณ ศาลาให้ทราบด้วย ณ วันพฤหัสบดี เดือนหก ขึ้นสี่
ค่ำ บัวอก ยังเป็นตรีศก หลวงธรรณิทรภักดี กรมการเมืองพนมสารคาม
บอกรายงานข้าพเจ้าฉบับหนึ่งว่า ณ วันพุธ เดือนห้า แรมสิบค่ำ บัวอก ยัง
เป็นตรีศก เพี้ยแก้วมหารวงศ์กับไพร่แปดคน รวมกันเก้าคน ไปเที่ยวหา
เนอกวางในป่า พบกวางผู้เผือกกวางหนึ่ง แล้วเพี้ยแก้วมหารวงศ์กลับมา
ชักชวนพวกเพื่อนไพร่มีชื่ออีกสามสิบสี่คน รวมสามสิบห้าคน ณ วัน
อาทิตย์ เดือนห้า แรมสิบสี่ค่ำ บัวอก ยังเป็นตรีศก เพี้ยแก้วมหารวงศ์กับ
ไพร่มีชื่อรวมสามสิบห้าคน พวกนี้ไปเที่ยวค้นหากวางเผือกในดงหลังบ้าน
หนองแขว แขวงเมืองฉะเชิงเทรา พบกวางเผือกแล้วพวกนี้ล้อมสกัดชาย
ป่า กวางเผือกวิ่งหนีตกแถววัลย์พันหน้าอกไว้ เพี้ยแก้วมหารวงศ์กับ
ไพร่มีชื่อรวมสามสิบห้าคน จับได้กวางผู้เผือกสูงศอกกับสิบนิ้ว ตาขาว
ขนขาว กีบขาว แล้วเพี้ยแก้วมหารวงศ์กับไพร่สามสิบห้าคน พวกนี้เอา

กวางผู้เผือกมา ทำคอกขังรักษาไว้ที่บ้านหนองแขวง แจ้งอยู่ใบบอกกรมการ
เมืองพนมสารคามนั้นแล้ว ข้าพเจ้าได้ทราบความตามหนังสือบอก แต่ง
ให้ขุนสุภมาตรากรมการ ขึ้นไปพร้อมกับหลวงธรณินทร์ภักดี แดกรม
การเมืองพนมสารคาม ให้จัดคนพร้อมด้วยเพี้ยแก้วมหวางศักกับไพร่รวม
สามสิบห้าคนที่จับกวางได้ช่วยกันรักษาพยาบาล ให้ผลัดเปลี่ยนจัดน้ำแล
หญ้าผลไม้ต่างๆ ที่เคยได้รับพระราชทานแล้วให้เจ้าของสามสิบห้าคนปรน
ปรือฝึกหัดให้เชื่องสนิท ณ วันอาทิตย์ เดือนเจ็ด แรมสี่ค่ำ บั้วอก จัตวาศก
พระพนมสารนรินทร์ กรมการ มีหนังสือบอกแจ้งความมายังข้าพเจ้าว่า
กวางผู้เผือกที่เพี้ยแก้วมหวางศักกับไพร่จับได้ให้ปรนปรือเลี้ยงรักษาไว้ ณ
เชื่องสนิทแล้ว ข้าพเจ้าจึงให้เพี้ยแก้วมหวางศักกับไพร่รวมกันสามสิบ
ห้าคน ทำกรงมันคงดีแล้ว นำเอากวางผู้เผือกขังไว้ในกรงลงเรือ แต่ง
ให้หลวงธรณินทร์ภักดีปลัดเมืองพนมสารคามนำเพี้ยแก้วมหวางศักกับไพร่
สามสิบห้าคนที่จับกวางได้ นำกวางเข้ามาส่ง ควรมิควรสุดแล้วแต่จะ
โปรด บอกมา ณ วันอาทิตย์ เดือนเจ็ด แรมสี่ค่ำ บั้วอก จัตวาศก

เมืองฉะเชิงเทราให้เพี้ยแก้วมหวางศักกับไพร่ ๓๕ คนคุมกวางเผือก
เข้ามาถวาย

ตราพระยาวิเศษภุไชย ผู้สำเร็จราชการเมือง, ตราพระกำพุกภักดี
ผู้ว่าที่พระเกรียงไกรกระบวนยุทธปลัด, ตราหลวงบุรีพิทักษ์ยกกระบัตร

หมายรับสั่ง

เรื่องเกณฑ์จัดตั้ง ๔ หมู่ในพระราชพิธีคเชนทรสนาน

ด้วย พระยาศรีสิงหนเทพ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ซี่พราหมณ์พระหมอบเฝ้า จะได้ตั้งการพระราชพิธีคเชนทรสนาน ทอด, ตาม, เชือก ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย พระสงฆ์จะได้สวดพระพุทธมนต์บนพระที่นั่งสุโธสวรรย์ รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๗ ตุลาคม เวลาเช้า พระสงฆ์จะได้รับพระราชทานฉันทน์ ให้เกณฑ์จัดตั้ง ๔ หมู่ ไปยืนที่หน้าพระที่นั่งสุโธสวรรย์นั้น ให้พระวรวุฒิโกโดยพระอุไทยเทพรณ

เกณฑ์

กรมอาสาใหญ่ซ้าย ขวา ถือดาบเขลย นุ่งกางเกงแดง เสื้อเสนาภูกุ
นำเงิน หมวกหนังแดง เกี้ยวลาย รวม ๔

กรมเขนทอง ถือดาบเขน นุ่งกางเกงขาว เสื้อเสนาภูกุลาย หมวก
หนังแดง เกี้ยวลาย รวม ๔

กรมอาสาทวนทอง ถือทวน นุ่งกางเกงแดง เสื้อเสนาภูกุเขียว
หมวกหนังแดง เกี้ยวลาย รวม ๔

กรมอาสาธรองซ้าย ขวา ถือตรี นุ่งกางเกงแดง เสื้อเสนาภูกุเขียว
หมวกหนังแดง เกี้ยวลาย รวม ๔ รวม ๔ กรมเป็น ๓๖

กรมช้าง ช้างพลายผูกสัปคับ ๓ ช้าง หมอ ๓, ควาญ ๓, รวม ๖
ไพร่ถือคาบศึกแดง ๒ มือ ยืนข้างข้างๆ ละ ๘ คน นุ่งกางเกงรวร เสื้อ
เสนาภูฏแดง หมวกหนังเขียว เกี้ยวลาย รวม ๒๔

ปืนร่างเขียวชนข้างละ ๒ กระบอกนั้น ทหารกำกับกระบอกละ ๒
คน นุ่งกางเกงรวร เสื้อเสนาภูฏแดง หมวกหนังเขียวลายทอง รวม ๖ รวม
กรมช้าง ๓๖

กรมม้า ม้า ๓ คนขี่ม้า ไพร่ถือง้าวยืนหน้าม้าๆ ละ ๒ คน นุ่ง
กางเกงรวร ๓ เสื้อเสนาภูฏน้ำเงิน หมวกหนังแดง เกี้ยว รวม ๖ รวมกรม
ม้า ๙

รถ ๓ รถ เขี่ยมม้ารถๆ ละ ๒ ม้า นายม้าจูงม้าละคน รวม ๖

อาสาใหญ่ซ้าย ขวา เป็นเสนารถ รวม ๓

ตำรวจในซ้าย ขวา เป็นนายสารถี่ รวม ๓

ไพร่ถือคาบตั้ง นุ่งกางเกงรวร เสื้อเสนาภูฏแดง หมวกหนังเขียว
รวม ๖ รวมรถม้า ๑๘ จ่าย ๗๒ ในกรม ๒๗ รวม ๙๙ คน แล้วให้
จ่ายเลิกให้ผู้ต้องเกณฑ์ให้ครบจำนวนแต่วันที่ ๖ ตุลาคม เวลาบ่ายจะได้
ยืนปะรำหน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ณ วันที่ ๗ ตุลาคม เวลาอรุณ แลให้
เจ้าพนักงานผู้ต้องเกณฑ์ทั้งนี้เร่งจัดแจงการให้พร้อมทันกำหนดเวลาจงทุก
พนักงาน ถ้าสงสัยสิ่งใดให้ทูลถามสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระ
จักรพรรดิพงศ์ ให้แจ้งก่อน ทงน้อยอย่าให้ขาดไ้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๙ กันยายน ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายชำนาญ

พระวรพฒิ ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม เสด็จไปจัดราชการเมืองลาวพวน

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล^(๑) รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม^(๒) จะได้เสด็จขึ้นไปจัดราชการณเมืองลาวพวน ครึ่งกำหนด ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ที่วัง ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๕ ตุลาคม เวลาเช้า พระสงฆ์ รับพระราชทานฉัน แลพระฤกษ์จะได้เสด็จสู่ที่ทรง พราหมณ์จะได้ถวาย น้ำกลศ, น้ำสังข์ เสร็จแล้วจะได้เสด็จยাত্রาลงเรือพระที่นั่งเป็นพระฤกษ์ ออกจากวัง หนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ กรมราชยานหามเสลี่ยง ๔ คน หามเสลี่ยงรับพระไชยไปวังและกลับให้ทัน กำหนด อย่าให้ช้าคได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายการ

พระวรพุลิฯ

(๑) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น กรมหมื่นมหิศราชหฤทัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘

(๒) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม

หมายรับสั่ง

เรื่อง จัดการเผาศพนักแก้วมโนหอ

ด้วย พระยาศรีสิงหเทพ รับสั่งพระเจ้านั่งยาเธอ พระองค์เจ้า
ไชยันตมงคล รองเสนาบดีว่าการกรมวัง ใต้เกล้าฯ สั่งว่า นักแก้วมโนหอ
เขมรซึ่งเข้ามาอยู่ที่บ้านเขมรกรุงเทพฯ บัวยถึงแก่กรรม กำหนดจะได้เผา
ศพ วันที่ ๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ ที่วัดเสด็จนั้น ให้พระวรพุลิโกไทย,
พระอุไทยเทพธรณ จ้ายเล็กให้ ๔ ตำรวจยกฐานเผาศพให้ทันเวลาตามเคย
อย่าให้ช้าคได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๔ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุลิโกไทย

หมายรับสั่ง

เรื่อง เกณฑ์จ้างทหารเข้าชบวนแห่คเชนทรसनาน

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าราชการมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ จะได้เดินชบวนแห่คเชนทร-
सनาน แต่คนที่เข้ากระบวณแห่นั้นยังไม่มี จึงโปรดเกล้าฯ ให้เกณฑ์
จ้างทหารเข้าชบวนแห่

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน รับคนทหาร ๓๕๐
คน ค่อยเจ้าพนักงานกรมทหารเรือ และจ่ายไปเข้ากระบวณแห่ให้พร้อม
ตามเคย เสร็จการแล้วให้จ่ายเงินค่าแรงจ้างให้กรมทหารเรือ ๓๕๐ แแรงๆ
ละ ๒๔ อัฐิตามจำนวนคน เจ้าพนักงานตามเคย อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง
หมายมา ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุลิฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง เกณฑ์ทหารเข้าชบวนแห่คเชนทรสนาม

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ จะได้เห็นชบวนแห่
คเชนทรสนาม แต่คนที่เข้าชบวนแห่นั้นยังไม่มี จึงโปรดเกล้าฯ ให้
เกณฑ์จ่าทหารเข้าชบวนแห่

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพรณ รับคนทหาร ๓๕๐
คน ต่อเจ้าพนักงานกรมทหารบก แลจ่ายไปเข้าชบวนแห่ให้พร้อมตามเคย
เสร็จการแล้วให้จ่ายเงินค่าแรงจ้างให้กรมทหารบก ๓๕๐ แรงๆ ละ ๒๔
อัฐ เงิน $\frac{๕๐}{๑๖}$ (๑) ให้เจ้าพนักงานตามเคย อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุลิฯ

(๑) อ่านว่า ๑ ชั่ง ๕๑ บาท ๑๖ อัฐ
๑ อัฐ ๖๔ อัฐเป็น ๑ บาท ๔๐ บาทเป็น ๑ ชั่ง
เมื่อระหว่าง พ.ศ. ๒๔๓๐ ถึงราว พ.ศ. ๒๔๓๗

ทั้งนี้โดยเทียบมาตรา ๑๐๐ เป็นเป็น
ตามมาตราเงินที่ใช้ในรัชกาลที่ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชพิธีคเชนทรสนาน

ด้วย พระยาศรีสังหเทพ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ฤกษ์ดีพราหมณ์ราชี, พราหมณ์หมอเฒ่า จะได้ตั้งการพระราชพิธีคเชนทรสนาน ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย ๓ โมง พวกเชิญเชือกที่ออฟฟิศในวังสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลา กรมสมเด็จพระบำราชนาถฯ^(๑) รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๗ ตุลาคม เวลา ๒ โมงเช้า ทบกบาท ตามเชือก ครั้นเวลาบ่ายโมง ๑ จะได้เดินกระบวนแห่พระยาข้าง และข้างระวาง, ข้างต้น, ข้างกลาง, ข้างพิเศษ ไป รดน้ำทางถนนหน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๘ ตุลาคม เวลาบ่ายโมง ๑ จะได้เวียนเทียนทำขวัญสมโภชพระยาข้างเหมือนอย่างทุกปี

อนึ่ง ให้พระยาศรีสังหเทพ, พระยานรินทรราชเสนี, พระวรพูนมิโกโคย, พระอุไทยเทพธน เกณฑ์กระบวนแห่ในพระบรมมหาราชวัง เดินแห่คเชนทรสนาน ให้เกณฑ์หลวงราชมานู, หลวงเพชรลูเสนี, หลวงกาหล, หมื่นแสน์หรัราชา, หมื่นปลุกคาราช, หมื่นศักดิ์อากาศ แตรงอน ๖๐, แตรงอง ๕๐, สังข์ ๑๐ รวม ๑๑๐ นุ่งกางเกงแดง เสื้อจับมือ หมวกกุ่มบี, กลองชนะแดง ๑๐๐ กลองชนะเขียว ๓๐ รวม ๑๓๐ นุ่งกางเกงแดง เสื้อผ้าแดง หมวกกลีบดำควน, จ่าปี ๘ จ่ากลอง ๖ รวม ๑๔ นุ่งกางเกง

(๑) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น กรมพระยาบำราชนาถ

วิวทองรุ่ง หมวกกลีบดำทวน เสื่อมัสฺรุ สรวัตรกอง ๑๒ สรวัตรแตร ๕
รวม ๑๗ นุ่งใหม่ เสือครุยขาว รวมกลองชนะ จำปี จำลอง สรวัตร
๑๖๑ รวมแตร, สังข์, กลองชนะ, จำปี, กลอง และสรวัตร ๒๗๑

กรมอภิรมย์ ดือกระซิงเกล็ด นุ่งกางเกงยศ เสื่อมัสฺรุ เกี้ยวลาย
รวม ๑๘

ดือสัปทน นุ่งกางเกงลาย เกี้ยวลาย รวม ๒ รวมดือกระซิง
เกล็ด สัปทน ๒๐ ดือแส้หวาย, แส้หางม้า, กระบองกลิ้ง,
นุ่งกางเกงวิว เสื่อมัสฺรุแขนสั้น รวม ๑๓๔ สรวัตรนุ่งใหม่
เสือนครุยขาว รวม ๗

ม้าพระที่นั่งกาญจนฉั้น หมอนุ่งใหม่ เสือนครุยแดง ๑ ความ
นุ่งใหม่ เสือนครุยแดง ๑ รวม ๒ ข้างนำ ๕ ข้างเชือก ๕ หมอนุ่งใหม่
เสือนครุยขาว ๕ ความนุ่งกางเกงยศ เสือนครุยขาว ๕ รวม ๑๐ พระยา
ข้างพลาย ๓ หมอนุ่งสมบัติกลาย เสือนครุยแดง ๓ ความนุ่งใหม่ เสือ
ครุยแดง ๓ รวม ๖ พระยาข้างพัง ๒ หมอนุ่งสมบัติกลาย เสือนครุยขาว ๒
รวม ๔ รวมพระยาข้างพลาย, พระยาข้างพัง ๑๐ ผูกพระที่นั่ง ๑
ความ ๑ ท้าย ๑ นุ่งสมบัติกลาย เสือนครุยแดง ๑

แต่งพระยาข้างพลาย ๑ หมอนุ่งใหม่ เสือนครุยแดง ๑ ความ
นุ่งใหม่ เสือนครุยแดง ๑ รวม ๒

พระยาลิง ๒ ห้ามนุ่งกางเกงวิว เกี้ยวลาย รวม ๔

รวมดือแส้, สรวัตร, ข้างพระที่นั่งกาญจนฉั้น, ข้างนำ, ข้างเชือก,
พระยาข้างพลาย, พระยาข้างพังผูกพระที่นั่ง, แต่งพระยาข้างพลาย, พระยา

ถึง เป็นคน ๑๗๐ ช้าง ๑๘ วานร ๒ ตี้อั่วห้วย, กระบองกลิ้ง, นุ่งกางเกง
รว เกยวลาย รวม ๑๐๘

ในกรมเป็นสารวัตร นุ่งไหม เสือครุยขาว รวม ๖ ขุนหมื่นขี่ม้า
นำ, ขี่ม้าทาม, ๑๒ ม้า นุ่งไหม เสืออย่างน้อย โปกผ้าติดกริบ เกย
เจียรระบาทรวม ๑๒ พระยาม้าทัน ๖ ม้า นายม้าจูง ๑๒ นุ่งกางเกงยศ
เกยว เจียรระบาท รวม ๑๒ ม้า เกราะทอง นุ่งกางเกงตามเกย รวม ๑๒

รวมตีสื่อห้วย, กระบองกลิ้ง, ในกรมเป็นสารวัตร, ขุนหมื่นขี่ม้า
นำ, ขี่ม้าทาม พระยาม้าทัน, ม้าเกราะทองเป็นคน ๑๕๐ ม้า ๓๐

ราชมัลลคือเครื่องยศ โต๊ะเงินใหญ่ ๒๖ โต๊ะเงินเล็ก ๔ รวม ๓๐
ทองขาว ๘ รวมเป็น ๓๙ คือหม้อน้ำเงิน ๑๐ หม้อน้ำทองขาว ๑ รวม
๑๑ ทงหมคนุ่งกางเกงรว เกยวลาย รวม ๕๐ กองแก้วจินดาเป็นใหญ่
๓ กระบอกๆ ละ ๒๐ คน แต่งตัวอย่างฝรั่ง รวม ๖๐ ทหารอยู่ยุโรป
๒๐๐

รวมเกณฑ์ทงหมคน ๘๒๑ ช้าง ๑๘ ม้า ๓๐ ถึง ๒ เป็นคนจ่าย
๔๔๖ คนในกรม ๔๗๕ แล้วให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพน
จ่ายเล็กให้กับผู้ต้องเกณฑ์ให้ครบจำนวนแต่ ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ให้ค้อย
เตรียมเข้ากระบวนแห่ ที่ประตูวิเศษไชยศรี แต่ ณ วันที่ ๗ ตุลาคม เข้า
และผู้ที่ต้องเกณฑ์ จะต้องการเล็กให้รับเล็กต่อพระวรพุลิโกไทย, พระ
อุไทยเทพน, จะต้องการอาวุธให้เบิกต่อกรมแสงในซ้าย, จะต้องการ
หม้อน้ำให้เบิกต่อหลวงศรีสุขุมพร, จะต้องการกางเกง, เสือหมวก, เกย
ลาย, ธง, หมวกคุ่มบี้, ตีสื่อห้วย, กระบองกลิ้ง, ให้เบิกต่อคลังเสือหมวก,
คลังแสงสารพัศุทธ คลังแสงสรรพุทธ คลังวิเศษ, ให้ครบจำนวนเกณฑ์

จงทุกหมู่ทุกกรม มาคอยเข้ากระบวนแห่ที่ประตู่วิเศษไชยศรี แต่ ณ วันที่
๗ ตุลาคม เวลาเช้า แลให้เจ้าพนักงานผู้ต้องเกณฑ์ทั้งนี้ เร่งเอาสิ่งของ
มาตั้งมาส่งจัดการให้พร้อมตามกำหนดตามเวลา จงทุกพนักงาน ถ้า
พนักงานสงสัยสิ่งไรไม่แจ้ง ให้ไปเฝ้าฯ ทูลถามสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ
เจ้าฟ้าจาตุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงศ์ ให้ข้อแจ้ง อย่าให้ขาดได้
ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายชำนาญ

พระวรพุลี ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง เสด็จพระราชดำเนินในการพระราชพิธีคเชนทรสนาน

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนดวันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย เสด็จ
พระราชดำเนินพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ทรงจุดเทียน พระสงฆ์ ๑๐ รูป
สวดพระพุทธมนต์ ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๗ ตุลาคม เข้า เสด็จฯ ออก
ปฏิบัติพระสงฆ์ฉัน เวลาบ่ายจะได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร
กระบวนแห่คเชนทรสนาน เจ้าพนักงานจะได้เดินกระบวนแห่พระยาช้าง,
ม้า โปรดหนักที่เกยตามเกย

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ้ายเลิกให้ชาวพระ
ราชยานหามวอ ๘ คน ให้จ่ายให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง
แล้วให้หมายบอกเจ้าพนักงานรับเสด็จให้พร้อมทุกพนักงาน

หมายมา ณ วันที่ ๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุลิโกไทย

๘๖ หมายรับสั่ง

เรื่อง พระราชทานเพลิงศพหลวงราชมานู

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลา ๒ ยาม
จะได้อภัยศพหลวงราชมานูไปเข้าเมรุวัดจักรวรรดิราชาวาส ครั้น ณ
วันที่ ๑๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย จะได้พระราชทานเพลิงนั้น ให้
พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน ให้ตำรวจหาหมื่น ๔ คน อย่า
ให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุลิ ๖

หมายรับสั่ง

เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช^(๑) เสด็จวัดพิชัยญาติ
และวัดบุปผาราม

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย ๑ โมง
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชจะเสด็จไปวัดพิชัยญาติ, วัดบุปผาราม มีแจ้ง
มาในหมายครั้งก่อนนั้นแล้ว แต่เรือพระที่นั่งรองยังหาไม่ อนึ่ง ให้
พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพรณ จ่าเลกให้นายนิค, นายชิต, บรรจุ
พลพาย ๑๑ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้วน

พระวรพุลิฯ

(๑) สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

หมายรับสั่ง

เรื่อง เสด็จทรงลอยพระประทีป

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าราชการมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๖, ๑๗, ๑๘, ตุลาคม
ร.ศ. ๑๑๐ เวลาค่ำ จะให้เสด็จพระราชดำเนินออกพระที่นั่งอมรินท
วินิจฉัย ทรงฟังพระสงฆ์เทศนาเสร็จแล้ว เสด็จแต่ในพระที่นั่งอมรินท
วินิจฉัย ออกพระทวารเทเวศร์รักษา ออกประตูศรีสุนทร, เทวาภิรมย์,
ประทับณพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย ประทับณเรือพระที่นั่งบัลลังก์หน้า
พระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย ทรงลอยพระประทีป เสร็จแล้วกลับทางเดิม ประทับ
ในพระบรมมหาราชวังเหมือนอย่างทุกปีนั้น ให้มหาดไทย, กลาโหม หมาย
บอกเจ้าพนักงานหน้าตามรับเสด็จฯ แลเจ้าพนักงานนั่งกอง, จุกช่อง,
ล้อมวง, ทางบก, ทางเรือ ๘ ตำรวจเรือร้วชั้นในคั้งกลาง, เหนือ,
ท้าย, หน้า แล้วให้เจ้าพนักงานเรือพระที่นั่งบัลลังก์ เรือประคูหน้า, หลัง,
บีฬาทย์, กลองแขก ตำรวจหน้าหลัง, รักษาพระองค์, ทางปราย, ปืน
ปลายหอก, มหาดเล็กชาวพระภูษามาลา, ทหารในเกณฑ์หัดแสงปืน
ชาววัง, ชาวที่, ชาวพระราชยาน, ทหารปืนอย่างยุโรป, ทหารปืน
เกณฑ์หัดอย่างยุโรป, หามเล่น, ขานกยง ข้าราชการนำตามรับเสด็จ

ให้พร้อมทุกพนักงานเหมือนอย่างทุกปี ที่ไม่ได้ตามเสด็จนั้นให้เข้ามา
รักษาพระบรมมหาราชวังให้พร้อม แล้วให้เจ้าพนักงานจับทูน, จุกช่อง,
ล้อมวง, ทิ้งให้ล้อมรักษาดูแลให้พร้อมอย่าให้เรือแล่น, เรือคู ล่วงลัด
เข้ามาในที่ล้อมวงได้ ถ้าว่ากล่าวห้ามไม่ฟังให้จับคน, เรือ, เอาไปส่งกรม
พระตำรวจท่า ถ้าเป็นคนต่างประเทศ แยก, ฝรั่งเศส ให้ห้ามไว้ อย่าให้เข้าไป
ได้เป็นอันขาด ถ้าห้ามมิฟัง ให้บอกเจ้าพนักงานกรมท่ากลางที่มาทอดอยู่
เหนือ, ท้าย, หน้า ถ้าเป็นเรือขำทูลละอองจะเข้าไปรับเรือกระทง ให้มีโคม
มีธงประดับตราผูกกับธงเป็นสำคัญจึงให้เข้าไป ถ้าเรือไม่มีโคม, ไม่มีธง,
ประดับตราผูกกับธงเป็นสำคัญ ให้จับเรือ จับคน เอาไปส่งกรมตำรวจท่า

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน เกณฑ์เจ้ากรม
ไพร่หลวงไปนั่งตั้งกองที่แพท่าโรงวิเสทแพละกองจงทุกแพ แลให้จ่าย
เลิกให้ชาวพระราชยานหามพระวอ ๔ ถือคันฉ่อง ๒ รวม ๖ คน แล
พนักงานทั้งนี้ถ้าสงสัยสิ่งใด ให้ทูลถามพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้า
ไชยันตมงคลก่อน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้วน

พระวรพุลิฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จคลองบางลำภู

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๑๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย สมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแต่พระตำหนักไป
ประทับเรือพระที่นั่งโดยไปตามลำคลองบางลำภู ไปเลียวกลองเล็กข้างวัด
พรหมสุริน ไปออกคลองใหญ่ ไปประทับสะพานฉนวนวัดนามบัญญัติ
แล้วเสด็จกลับทางเคียนหนึ่ง ให้พระวรพุลิโกศัย, พระอุไทยเทพธนา
จารย์เล็กให้ศิพายบรรจเรือให้ครมกระทงให้พร้อมตามเคย ทั้งนี้อ่าให้
ขาดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้ว

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระราชพิธีสมณุตมาภิเษก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ เดือนตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ จะได้พระราช
พิธีมหาสมณุตมาภิเษก สถาปนาพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปวเรศวริยา
ลงกรณ์ เป็นพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมสมเด็จพระปวเรศวริยาลงกรณ์^(๑)
พระนามมีแจ้งอยู่ในพระสุพรรณบัฏนั้นแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
ปลูกโรงสำหรับตั้งโต๊ะเครื่องบูชา แลโรงพระราชพิธีพราหมณ์ในวัด
นั้นให้ทัน ทรงทอดพระกรุณิ์ หนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทย
เทพธน จ่ายเลิกให้นายค้ำน, นายงาน ๔ สนม ตำรวจเวรในท่าโรง
เครื่องโต๊ะให้พอ จะจ่ายให้นายละเท่าใดให้ไปเฝ้าทูลถามพระเจ้าน้องยาเธอ
กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช^(๒)ก่อน จึงจ่ายได้ ให้รีบไปเฝ้า ณ วันที่ ๑๒
ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๕ โมง ให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้วน

พระวรพุลิ ๑

(๑) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์

(๒) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. บัลดั้ง
ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าอิศราพงษ์

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ
วันที่ ๑๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ หม่อมเจ้าบัลดั้งในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้าอิศราพงษ์ ไปเข้าปะรำวัดเวชวิศยา หมายจะได้พระราชทานเพลิง
แล ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม เวลาเช้า จะไต่ยกหีบศพ..... ในหม่อมเจ้า
จันไปเข้าปะรำวัดอมรินทราราม ครั้นเวลาบ่ายจะได้พระราช..... ให้พระ
วรพุมิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ขุนวิเวกสงครามตีกลอง
ชนะ ๘ คน ๔ ตำรวจยกฐานเผา ๘ คน กำหนดวันทั้งนี้อย่าให้ขาด
ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

VERNAY KAVAN

พระวรพุมิ ๖

๘๖ หมายรับสั่ง

เรื่อง การบำเพ็ญพระราชกุศลพระบรมอัฐิ
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๖, ๑๗, ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐
เวลาเช้าจะได้เชิญพระบรมอัฐิ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ออก
ตั้งเหนือบุษบกทองคำในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระสงฆ์ ๒๐ รูป
รับพระราชทานฉัน แล้วพระสงฆ์สดับปกรณ์วันละ ๑๑๐ รูป เวลาค่ำ
มีพระธรรมเทศนาทั้ง ๒ วัน รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๘ ตุลาคม เวลาเช้า จะ
ได้เชิญพระบรมอัฐิออกตั้งเหนือพระแท่นเศวตฉัตร และจะได้เชิญพระ
อัฐิออกตั้งเหนือโต๊ะจีน พระสงฆ์ ๓๕ รูปรับพระราชทานฉันในพระ
ที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เสร็จแล้วพระสงฆ์จะได้สดับปกรณ์ในพระที่นั่ง
อมรินทรวินิจฉัย ๕๐๐ รูป, หอพระนาค ๑๐๐ รูป พระราชวังบวร
๑๐๐ รูป และมีพระธรรมเทศนาอีกกัณฑ์ ๑ เหมือนอย่างทุกปี

อนึ่ง ให้มหาดไทย, กลาโหม หมายบอกข้าราชการผู้ใหญ่, ผู้น้อย
ฝ่ายทหาร ๖๐ คน, พลเรือน ๘๐ คน, ไปช่วยปฏิบัติพระสงฆ์ให้ทัน
เวลา อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ชาว

พระราชยานหามเสด็จ ๑๖ คน, ขุนวิเวกสงครามตีกลอง ๒๐ คน ให้
จ่ายให้ทันกำหนด

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ขุน
วิเวกสงคราม ๑๖ คน, ชาวพระราชยาน ๘ คน ให้จ่ายแก่ ณ วันที่
๑๘ ตุลาคม เวลาเช้าให้พร้อม ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้วน

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ จมื่นภักธารักษ์

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ จะไต่ยกหีบ
ศพมื่นราชภักธารักษ์ ไปเข้าปะรำวัดบางพลัด ครั้นเวลาบ่าย จะได้พระ
ราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุดิโกโคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ ๔
ตำรวจฐานเผา ๔ คน ให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายชำนาญ

พระวรพุดิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง ศพพระยาศรีสุนทร

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า พระยาศรีสุนทร.....พยาบาลอาการ
หาคลายไม้ ถึงแก่อนิจกรรม ณ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่
๑๗ ตุลาคม เวลาเช้า ๕ โมง เจ้าพนักงานจะได้อักษพลงประจุโกศเสร็จ
แล้ว พระสงฆ์สวดคอกิรรมกลางคืน รับพระราชทานเงิน ๓ วัน ๑๖ รูป
เป็นเกณฑ์หลวง ๓ วัน นอกนั้นเป็นของเจ้าภาพนั้น ให้พระวรพุดิโกไคย,
พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้หลวงราชมานูตีกลอง ๑๐ คน ให้จ่ายประจำ
อยู่ ๓ วัน แลให้จ่ายเลิกให้รองงาน ๔ ตำรวจหามชั้นโกศ ๘ คน ให้
เร่งจ่ายให้ทันกำหนด ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้วน

พระวรพุดิ ๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระยาเพชรบาล
เจ้าเมืองหนองจิก

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ สั่งว่า พระยาเพชรบาล เจ้าเมืองหนองจิก บัญมาช้านาน ถึงแก่
กรรม กำหนดณ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้าจะได้ยกหีบศพ
ไปเข้าปะรำวัดสวนพลูตลาดหลวงนาวาปากคลองบางรัก ครั้นเวลาบ่าย
พระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุลิโกโดย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเด็ก
ให้ ๔ ตำรวจหาฐานเผา ๔ คน ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายชำนาญ

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชพิธีเข้าพรรษา

ด้วย จมื่นรัตนโกษาปลัดกรม รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ทรงพระราชดำริเห็นว่าเพ็ญพระราชกุศล ถึงกำหนดพระสงฆ์ปวารณาพรรษาแล้ว จะได้เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานพระกฐิน ณ พระอารามหลวงเหมือนอย่างทุกปี ได้เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค สดถมารคเหมือนอย่างทุกปี อนึ่ง ให้พระวรพฒิ โภโคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้พันพรหมราชบรรจุนเรือตั้ง ๑๑ คู่, แขน หน้า ๔, หลัง ๒, รวม ๖ ลำ, ญวน ๔, เสือ ๒, รวม ๖ ลำ อาสาทกเหล่า เรือกลองแขก ๒ ลำ เรือประคองหน้า ๒, หลัง ๒, รวม ๔ ลำ ให้เร่งจ่ายให้พอแล้ว

อนึ่ง ให้มหาดไทย, กลาโหม, สัสดี หมายบอกเจ้าพนักงานทั้งนี้ ไปเตรียมคอยหน้าตามรับเสด็จฯ จุกช่องรายทางล้อมวงให้พร้อมจงทุกๆ พนักงานให้ทันกำหนดแต่เวลาเช้า ๔ โมง จะได้เสด็จฯ

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดราชประดิษฐที่ ๑, วัดบวรนิเวศที่ ๒, วัดเทพศิรินทราวาสที่ ๓, วัดมหาธาตุที่ ๔ รวม ๔ พระอาราม กระบวนรถม้า,

วันที่ ๒๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดจักรวรรดิราชาวาสที่ ๑,
วัดสัมพันธวงศารามที่ ๒, วัดปทุมคงคาที่ ๓, รวม ๓ พระอาราม
กระบวนราบ

วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดพระเชตุพนที่ ๑, วัดราช
บูรณะที่ ๒, วัดราชบพิธที่ ๓, วัดสุทัศน์เทพวรารามที่ ๔, รวม ๔ พระ
อาราม กระบวนราบ

วันที่ ๒๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดอรุณราชวรารามที่ ๑, วัดโมลี
โลกยารามที่ ๒, วัดมกุฏกษัตริยารามที่ ๓, วัดราชสิทธิารามที่ ๔, รวม ๔
พระอาราม กระบวนเรือ

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดมกุฏกษัตริยารามที่ ๑, วัด
โสมนัสวิหารที่ ๒, วัดบรมนิวาสที่ ๓, รวม ๓ พระอาราม กระบวน

วันที่ ๒๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดระฆังโฆสิตารามที่ ๑, วัดกัลยา
ณมิตรที่ ๒, วัดบพิตรพิมุขที่ ๓, รวม ๓ พระอาราม กระบวน

วันที่ ๒๙ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดจันทราารามที่ ๑, วัดนางนอง
ที่ ๒, วัดราชโอรสวรารามที่ ๓, รวม ๓ พระอาราม กระบวน อย่าให้
ขาดได้คามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายชำนาญ

พระวรพุลี ฯ

๘๖ หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๕ โมง พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จฯ ทางสถลมารค แก่เกยพระที่นั่งจักรีมหา
ปราสาทเป็นกระบวนรถม้าพระที่นั่งออกประตูพิมานไชยศรี, วิเศษไชยศรี
เลี้ยวบ่อมเหล็กค้ำคร ทรงไปตามถนนท้องสนามไชย เลี้ยวถนนหน้าวัง
สราญรมย์ ไปประทับหน้าวัดราชประดิษฐ์เป็นที่ ๑ เสด็จฯ ประทับใน
พระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จฯ แต่หน้าวัดราชประดิษฐ์
เลี้ยวถนนริมคลองข้ามสะพานข้างโรงสี ทรงไปตามถนนบำรุงเมือง แล้ว
เลี้ยวถนนเฟื่องนคร ทรงไปตามถนนข้างพลับพลา เลี้ยวประทับเกยหน้าวัด
บวรนิเวศวิหารเป็นที่ ๒ เสด็จฯ ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระ
กฐินแล้ว เสด็จฯ แก่เกยหน้าวัดบวรนิเวศวิหาร ทรงไปตามถนนริมกำแพง
พระนคร ออกประตูสำราญราษฎร์ ข้ามสะพานตรงไปตามถนนเลี้ยว
ประทับเกยหน้าวัดเทพศิรินทราวาสเป็นที่ ๓ เสด็จฯ เข้าไปประทับในพระ
อุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จฯ แต่หน้าวัดเทพศิรินทราวาสไป
ตามถนนริมคลองผดุง เลี้ยวขึ้นมาตามถนนเจริญกรุง ทรงมาเลี้ยวบ่อม
มณีปรางค์ ทรงไปเลี้ยวมุมกำแพงพระราชวัง ทรงไปประทับหน้าวัดมหา

หอสมุดแห่งชาติ
สาขาวัดไชยชุมพลชนะสงคราม

จังหวัดกาญจนบุรี

ธาตุเป็นที่ ๔ เสด็จ ฯ แต่เกยหน้าวัดมหาธาตุกลับพระบรมมหาราชวัง
ทางเดิม แล ณ วันที่ ๒๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔
โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จทางสถลมารค ทรงประทับ
พระราชยานพระที่นั่งลงยาราชาวดี เป็นกระบวนราบ แต่เกยหน้าพระ
ที่นั่งจักรีมหาปราสาทออกประตูทิวมาไชยศรี, วิเศษไชยศรี เลี้ยวบ่อม
เผด็จอักษร ทรงไปตามถนนท้องสนามไชย เลี้ยวถนนเจริญกรุง ทรง
ไปเลี้ยวถนนริมกำแพงพระนคร ทรงไปเลี้ยวออกประตูนอก ซ้ำมสะพาน
หัน ทรงไปถนนสำเพ็ง ทรงไปประทับเกยหน้าวัดจักรวรรดิราชาวาสเป็น
ที่ ๑ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จฯ แต่
หน้าวัดจักรวรรดิราชาวาส ทรงไปตามถนนสำเพ็ง ไปเลี้ยวประทับเกยหน้า
วัดสัมพันธวงศารามเป็นที่ ๒ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทาน
พระกฐินแล้ว เสด็จ ฯ แต่เกยหน้าวัดสัมพันธวงศารามลงไปตามถนนตรง
ไปข้ามสะพาน เลี้ยวประทับเกยหน้าวัดปทุมคงคาเป็นที่ ๓ เสด็จประทับ
ในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จฯ แต่เกยหน้าวัดปทุมคงคา
กลับพระบรมมหาราชวังทางเดิม แล ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐
เวลาเช้า ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ ฯ แต่เกยพระที่นั่ง
จักรีมหาปราสาท เป็นพระกระบวนพระราชยาน ออกประตูทิวมาไชย
ศรี, วิเศษไชยศรี เลี้ยวบ่อมเผด็จอักษร ทรงไปตามถนนท้องสนามไชย
ไปประทับเกยหน้าวัดพระเชตุพนเป็นที่ ๑ เสด็จ ฯ ประทับในพระอุโบสถ
พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จ ฯ แต่เกยหน้าวัดพระเชตุพนตรงไปตาม
ถนน เลี้ยวข้างวังกรมหมื่นนฤบาลมุขมาตย์ ซ้ำมสะพานข้างตรงไปตามถนน
ข้างกำแพงพระนคร ไปประทับเกยหน้าวัดราชบูรณะเป็นที่ ๒ แล้วเสด็จ

ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐิน แล้วเสด็จฯ แก่เกยหน้าวัดราช
บูรณะ กลับมาทางเดิม เลี้ยวถนนเฟื่องนคร ตรงมาตามถนน ข้ามสะพาน
ช้าง ตรงไปเลี้ยวประทับเกยหน้าวัดราชบพิธเป็นที่ ๓ แล้วเสด็จประทับใน
พระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้วเสด็จฯ แก่เกยวัดราชบพิธมาทางถนน
เฟื่องนคร เลี้ยวถนนบำรุงเมือง ไปประทับเกยหน้าวัดสุทัศน์เทพวราราม
เป็นที่ ๔ เสด็จฯ ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จฯ
แก่เกยวัดสุทัศน์เทพวราราม ตรงมาตามถนนบำรุงเมือง เลี้ยวถนนท้อง
สนามไชย เลี้ยวบ่อมเด็จพระสังฆราช ตรงเข้าประตูวิเศษไชยศรี, พิมานไชยศรี
ประทับเกยพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ประทับในพระบรมมหาราชวัง

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพรณ จ้ายเล็กให้ชาวพระ
ราชยานห้ามเสด็จสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ, เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ, เจ้าฟ้าจักร
พงษ์ภูวนาท ๒ ผลัก ๑๖ คน, พระวอผูกแปด ๒ วอ ๒ ผลัก ๗๒ คน
พระวอผูกสี่ ๔ วอ ๒ ผลัก ๓๒ คน, รวม ๖๔ คน, ถือคันฉ่อง ๖ คน
รวม ๘๖ คน ทั้งนี้ให้จ่ายแต่ ณ วันที่ ๒๓, ๒๕ ตุลาคม ให้ทันกำหนด
อนึ่ง ให้มหาดไทย, กลาโหม หมายบอกกระบวนหน้าตามรับเสด็จ ตั้ง
กองจุกช่องล้อมวงรายทางรับเสด็จให้พร้อมทุกพนักงาน ทุกพระอาราม
ตามเคย และพนักงานนอกนี้แจ้งอยู่ในหมายศุภรศันนั้นแล้ว ทั้งนี้ถ้าสงสัย
สิ่งใดข้อใด ให้ทูลถามพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทน
เสนาบดีกระทรวงวังก่อน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพุลิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่องการเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐินณพระอารามหลวง

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนกระทรวง
วัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่ง
ว่า ทรงพระราชศรัทธาบำเพ็ญพระราชกุศล ถึงกำหนดพระสงฆ์ปวารณา
พรรษาแล้ว จะเสด็จสถลมารค ทรงพระราชทานพระกฐิน ณ พระอาราม
หลวง ณ วันที่ ๒๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐินณวัดพระเชตุพน

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
ว่าการกรมวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จไปพระราชทานพระกฐินวัดพระเชตุพน โดยบำเพ็ญพระราชกุศล
สดับปกรณ์พระอัฐิกรมสมเด็จพระปรมานุชิต อย่างทุกปี หนึ่ง ให้
พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ้ายเล็กให้ชาวพระราชยานหา
เสลียงพระอัฐิ ๔ คน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๓ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงปิดทองพระชินศรี

ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า ทรงพระราชศรัทธาปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปปฏิมากรพระชินศรี
ในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร กำหนดจะได้ปิดทองพระชินศรี
วันที่ ๓๐ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย ๔ โมง จะได้เสด็จเป็นกระบวน
รถ, ม้า, ไปรเวท แต่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประตูพิมานไชยศรี,
วิเศษไชยศรี เลี้ยวบ่อมหัณฑ์เขื่อนเพชร, เสด็จอักษร เลี้ยวไปตามถนนท้อง
สนามไชย เลี้ยวถนนบำรุงเมือง ทรงไปเลี้ยวถนนเฟื่องนคร ไปเลี้ยว
ประทับหน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จเข้าประทับในพระอุโบสถ
ถึงพระฤกษ์ พระสงฆ์จะได้ถวายขยันโต เป็นพระฤกษ์จะได้ทรงปิดทอง
พระชินศรี เสร็จแล้วเสด็จกลับทางเดิม ประทับในพระบรมมหาราชวัง
นั้น ให้มหาดไทย, กลาโหม, สัสดี, หมายบอกกระบวนแห่, นำ, ตาม, รับ
เสด็จไปคอยรับวัดให้พร้อมทุกพนักงาน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนาขรัก

พระวรพณีโกโลย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน

ณ วัดอรุณราชวราราม

วัดโมลีโลก และวัดราชสิทธิ

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จแต่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประตูศรีสุนทร, เทวagirมย์
ประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย แล้วเสด็จทรงเรือพระที่นั่ง แต่ทำราช
วริชชัญเป็นกระบวนทางชลมารค ล่องลงไปตามลำน้ำ ไปประทับสะพาน
ฉนวนหน้าวัดอรุณราชวรารามเป็นที่ ๑ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระ
ราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่ฉนวนหน้าวัดอรุณ ตรงไปเลี้ยวเข้าคลอง
บางกอกใหญ่ ไปตามลำคลอง ประทับสะพานฉนวนวัดโมลีโลกเป็นที่ ๒
เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่ฉนวน
วัดโมลีโลก ตรงไปประทับสะพานฉนวนวัดหงส์รัตนารามเป็นที่ ๓ เสด็จ
ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่ฉนวนวัดหงส์
ไปตามลำน้ำ เลี้ยวคลองวัดราชสิทธิาราม ประทับสะพานฉนวนวัดราชสิทธิ
ารามเป็นที่ ๔ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จ
แต่สะพานฉนวนวัดราชสิทธิาราม กลับทางเดิม ประทับในพระบรมมหา-

ราชวัง แลวันที่ ๒๗ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จแต่หน้าพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประตูศรีสุนทร, เทวภิรมย์ ประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย เสด็จประทับเรือพระที่นั่ง เสด็จโดยทางชลมารคตั้งเป็นกระบวนแต่ทำราชวรคิษฐ์ไปตามลำน้ำ ตรงไปเลี้ยวเข้าคลองผดุงกรุงเกษม ไปตามลำคลอง ประทับสะพานฉนวนวัดกัญจนศรัย ไปประทับสะพานฉนวนวัดโสมนัสวิหารเป็นที่ ๒ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวนวัดโสมนัส ไปตามลำคลอง เลี้ยว ๔ แยก ล่องลงไปประทับสะพานฉนวนวัดบรมนิวาสเป็นที่ ๓ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวนวัดบรมนิวาสตรงมาตามลำคลอง เลี้ยวออกคลองบางลำภู เลี้ยวล่องลงไปตามลำน้ำ ประทับทำราชวรคิษฐ์ ประทับในพระบรมมหาราชวังทางเดิม แลวันที่ ๒๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จแต่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประตูศรีสุนทร, เทวภิรมย์ เลี้ยวประทับเกยพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย ทรงเรือพระที่นั่งทางชลมารค แต่ทำราชวรคิษฐ์ข้ามไปประทับสะพานฉนวนวัดระฆังโฆสิตารามเป็นที่ ๑ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวนวัดระฆังล่องลงไปตามลำน้ำ ประทับสะพานฉนวนวัดกัลยาณมิตรเป็นที่ ๒ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวนวัดกัลยาณมิตร ข้ามล่องไปเข้าคลองโองอ่างไปตามลำคลอง ประทับสะพานฉนวนวัดพิตรพิมุขเป็นที่ ๓ เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวนวัดพิตรพิมุขกลับออกมาตามคลองโองอ่าง เลี้ยวขึ้นมาตามลำน้ำ

ประทับทำราชวรคิษฏ์ เสด็จประทับในพระบรมมหาราชวัง แลวันที่ ๒๔
 ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง เสด็จแต่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออก
 ประคองศรีสุนทร, เทวภิรมย์ เลี้ยวประทับเกยหน้าพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย
 เสด็จประทับเรือพระที่นั่งโดยทางชลมารค ข้ามไปเข้าคลองบางกอกใหญ่
 ไปตามลำคลองบางกอกใหญ่ ประทับสะพานฉนวนวัดจันทารามเป็นที่ ๑
 เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่สะพาน
 ฉนวนวัดจันทารามไปประทับสะพานฉนวนวัดนางนองเป็นที่ ๒ เสด็จ
 ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวน
 วัดนางนองไปประทับสะพานฉนวนวัดราชโอรสารามเป็นที่ ๓ เสด็จ
 ประทับในพระอุโบสถ พระราชทานพระกฐินแล้ว เสด็จแต่สะพานฉนวน
 วัดราชโอรสกลับทางเดิม ประทับทำราชวรคิษฏ์ เสด็จประทับในพระบรม
 มหาราชวังนั้น ให้มหาดไทย, กลาโหม หมายบอกกระบวนให้นำตามหลัง
 เสด็จในพระบรมมหาราชวังที่วัดให้พร้อม แล้วให้หมายบอกเจ้าพนักงาน
 จุกช่องล้อมวงตั้งกองรายทางให้ พร้อมตามเคยทุกพระอาราม อนึ่ง ให้
 พระวรพุดิโกไทย, พระอุไทยเทพธน, พลรายจ่ายเล็กให้นายนิต, นายชิต
 บรรจุเรือพระที่นั่งทรง ๕ ลำ, พระที่นั่งรอง ๕ ลำ, กราบทหารแซง ๔ ลำ
 เรือพ่วงเร็ว ๒ ลำ เรือเครื่องสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ๒ ลำ, พระเจ้าลูกเธอ
 เจ้าฟ้ายุคล^(๑) ๑ ลำ พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์^(๒) ๑ ลำ
 พระที่นั่ง กรมพระจักรพรรดิพงศ์ ๑ ลำ กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช ๑ ลำ
 รวมเป็น ๒ ลำ, พระที่นั่งพระเจ้าราชวงศ์เธอ ๑๐ ลำๆ ละ ๔ คน, พระที่นั่ง

(๑) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงสพบุรีราเมศวร์

(๒) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

พระเจ้านั่งยาเธอ ๑๐ ลำ ๆ ละ ๔ คน พระที่นั่งกรมหลวงเทวะวงศ์วโรปการ^(๑) ๑ ลำ, กราบพระยาวิสูตรษากรวิสุ ๑ ลำ, จ่ายเล็กให้อาสา ๖ เหล่า ๒, จ่ายเล็กให้ประตูหน้า ๒, ประตูหลัง ๒, รวม ๔, พันพรหมราชบรรจุพลพายให้พ้อตามเคย ให้พร้อมตามเคย แล้วให้จ่ายเล็กให้ชาวพระราชยานทามพระวอผูกแปด ๒, ผูกสี่ ๔, ๓๒ คน รับวัดส่งท่าทั้ง ๔ วัน ให้จ่ายให้ทันกำหนด ทั้งน้อยยาได้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายเหตุ มีตัวรับราชการทหาร ๓๕๐ คน, มีผู้พายเกณฑ์ยก ๕๐ คน รวม ๔๐๐ คน, ยังขาด ๑๘๓ รวม ๕๘๓

หมายเหตุ ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพณีโกลิย

(๑) ภายหลังทรงสถาปนาเป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช
เสด็จทอดกฐิน วัดพิชัยญาติ วัดประยุรวงศ์
และวัดบุปผาราม

ด้วย พระศุภรัตภชาญาณุกิจ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ สั่งว่า สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ จะเสด็จไป
ทอดพระกฐิน วันที่ ๓๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ วัดพิชัยญาติที่ ๑ วัดอนงคาร
ามที่ ๒, วัดประยุรวงศ์ที่ ๓, วัดบุปผารามที่ ๔, ๔ พระอาราม พระ
ราชทาน สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช นั้น ให้
พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพรณ จ่ายเลิกให้ นายนิค, นายชิต บรรจุ
เรือพระที่นั่งแก่งทอง ๑, พันพรหมราชบรรจุเรือคั้ง ๒, อาสา ๖ เหล่า
บรรจุเรือกลอง ๑, ๔ ลำให้เร่งจ่ายให้พอลำ อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

VERNAYRUK

พระวรพุลิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จประทับแรมวัดมกุฏกษัตริยาราม

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๒๖ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๑ โมง สมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร จะได้เสด็จแต่หัวคั้วบวรนิเวศ ทรง
ประทับเรือพระที่นั่งแก่งที่หน้า สะพานฉนวนหน้าวัดไปตามลำคลอง เลี้ยว
คลองมหานาค ตรงไปเลี้ยว๔ แยกเข้าคลองผดุงกรุงเกษม ตรงไปประพาส
สะพานวัดมกุฏกษัตริย์ และทรงประทับแรมที่พระอารามนั้น ๒ คืน ครั้น
รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาบ่าย ๔ โมง จะได้เสด็จกลับ
ตามทางเดิม ประทับสะพานฉนวนหน้าวัดคั้วบวรนิเวศ เสด็จขึ้นประทับใน
พระอารามวัดคั้วบวรนิเวศนั้น ให้พระวรพุลิโกบาย, พระอุไทยเทพรณ
จ่ายเลิกให้กรมฝีพาย ๑๕ คน บรรจุเรือพระที่นั่งให้ทันกำหนด อย่าให้
ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุลิฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน

ณ วัดระฆังโฆสิตาราม

วัดกัลยาณมิตร และวัดบพิตรพิมุข

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้า ๔ โมง จะได้
เสด็จฯ ทางชลมารค ไปพระราชทานพระกฐินวัดระฆังโฆสิตารามที่ ๑,
วัดกัลยาณมิตรที่ ๒, วัดบพิตรพิมุขที่ ๓ รวม ๓ พระอารามนี้ มีแจ้งมาใน
หมายครั้งก่อนนั้นแล้ว อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ้าย
เล็กให้พันพรมราชบรรจเรือกระบี่ให้พอ ๆ คู่ อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายรัก

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระราชทานพระกฐินแก่ พระเจ้าลูกเธอ
พระเจ้าน้องนางเธอ และเจ้าจอมมารดา

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล แทนเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า ทรงพระราชศรัทธาทรงพระราชทานพระกฐินแก่
พระเจ้าลูกเธอ, พระเจ้าน้องนางเธอ, เจ้าจอมมารดา

กำหนด พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าวรัถลักษณ์วดี ทรงทอดวัดมหรณ-
พาราม วันที่ ๑ พฤศจิกายน เข้า

กำหนด พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าจุฑาทรัตนราชกุมารี ทรงทอดวัด
เครีอวัลย์ วันที่ ๒ พฤศจิกายน เข้า

กำหนด เจ้าจอมมารดาชุ่ม ทอดวัดชินโรสาราม วันที่ ๓ พฤศจิกายน เข้า

กำหนด พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าไชโขวง ทรงทอดวัดสังเวช
วิศยาราม วันที่ ๔ พฤศจิกายน เข้า

เวลา ๑ โมงทั้ง ๔ พระอาราม

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้
พระยามหามนตรี

นายนิต, นายชิต พายเรือ

ณ วันที่ ๒,๓ พฤศจิกายน

เอกชัย ๑

ศรีประกอบ ๑

กราบมานทองแซ ๑

สำปั้นแก่งข้าหลวง ๑

แหวก ๖ แจว ๑

รวมเป็น ๕ ลำ

ณ วันที่ ๔ พฤศจิกายน

ศรีเขียน ๑

กราบมานทองแซ ๑

สำปั้นแก่งข้าหลวง ๑

แหวก ๖ แจว ๑

รวมเป็น ๔ ลำ

ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด แล้วให้จ่ายเลิกให้อาสา ๖ เหล่าพายเรือให้พอ
ทั้ง ๓ วัน แล้วให้จ่ายเลิกให้สนมพลเรือนหามวอ ๓ เดือนพฤศจิกายน
วันที่ ๓, สี่คน วันที่ ๔, สี่คน ชาวพระราชยานหามพระวอ วันที่
๑, ๒, ๓, พฤศจิกายน วันละ ๔ คน ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายแก้ว

พระวรพุลิโกโลย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การฉลองศาลาและบรรจุพระอังคารพระเจ้าลูกเธอ
พระองค์เจ้าบ้นทรวรรณวโรภาส

ด้วย พระยำนำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า การฉลองศาลาและบรรจุพระอังคาร
พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าบ้นทรวรรณวโรภาส ที่วัดราชบพิธ เสร็จแล้ว
แต่โรงละคอนยังหาได้หรือไม่นั้น ให้พระวรพุลิโกไทย พระอุไทย
เทพธน จ่ายเลิก ๒๐ คน ให้หลวงจงใจหาญ, ขุนบัญญัติ ไขเรือ
โรงละคอน ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ถึงที่ ๑ เมษายน ให้ทันกำหนด
อนึ่ง ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐ เสด็จในการถือน้ำในพระ
อุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามนั้น เลิกหาเสียงหาพอหาไม่นั้น ให้
พระวรพุลิ, พระอุไทย จ่ายเลิก ๑๐ คน ให้ชาวพระราชยานหา
เสียงงา ๒ เสียงง ๘ ถือกันฉ่อง ๒ รวมเป็น ๑๐ คน ให้พร้อมตามเคย
ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ นายร้อยตรี นายแย้ม

ด้วย พระยาบำเรอก๊กค์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า นายร้อยตรี นายแย้ม บัวยถึงแก่กรรม กำหนด ณ วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้าจะได้ยกหีบศพไปเข้าปะรำวัดมกุฏกษัตริย์ เวลาบ่าย พระราชทานเพลิง อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย พระอุไทยเทพธน จ่ายแจกให้ ๔ ตำรวจ หามเผา ๔ คน ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเสด็จประพาสทางทะเล

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๓ เมษายน ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้ารุ่งแจ้งจริงๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯแต่โดยพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประพาสศรีสุนทร เทวภิรมย์ ประพาส ณ ที่นั่งราชกิจวินิจฉัย แล้วเสด็จฯประพาสเรือพระที่นั่งกลไฟแต่ทำราชวรคิษฐานไปตามลำน้ำ ไปประพาสทางทะเล เสร็จแล้วเสด็จกลับตามทางเดิม

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกโดย, พระอุไทยเทพนน จ้ายเล็กให้ชาวพระราชยานหามพระวอ ๔ คน ให้จ้ายให้ทันกำหนด อนึ่ง ให้มหาดไทย, กลาโหม หมายบอกเจ้าพนักงานให้นำตามรับเสด็จฯ ในพระบรมมหาราชวังให้พร้อมตามเคย อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพุลิโกโดย

หมายรับสั่ง

เรื่อง เจ้าจอมประสูติพระเจ้าลูกเธอ เกณฑ์เล็กคักน้ำ

ด้วย พระยำนำเรอภักดี รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า เจ้าจอมมารดาข้างในประสูติพระเจ้าลูกเธอในพระบรมมหาราชวัง แต่น้ำสำหรับหามีไม่

อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย พระอุไทยเทพธน จ้ายเลข ๖ คน ให้กรมล้อมพระบรมมหาราชวังให้จ่ายแต่ ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๐ เวลาเช้าเสมอไป กว่าจะสมโภชเดือนตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐

เวรนายควร

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง เกณฑ์เลิกคักน้ำให้ละคอนกินในวันขึ้นปีใหม่

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีละคอนพระยาเทเวศรวัดวงษ์กิน ๑ ในการปีใหม่นั้น น้ำจืดที่ละคอนมาเล่นจะกินหามิได้นั้น ให้พระวรพุมิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ล้อมวัง ๕ คน ไปคักน้ำให้ละคอนกิน เล่นในการปีใหม่ที่ลานหน้าพระที่นั่งสุทิตมहाปราสาท ให้จ่ายแก่ ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ ให้จ่ายวันเดียวตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรพุมิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การเลื่อนกำหนดประพาสทะเล

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๓ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค ประพาสทะเลฝั่งตะวันออกนั้น มีแจ้งมาในหมายครั้งก่อนนั้นแล้ว บัดนี้โปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนไป ณ วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาย่ำรุ่งเป็นแน่แท้ ให้หมายบอกข้าทูลละอองธุลีพระบาทที่ โดยเสด็จพระราชดำเนินให้พร้อมทั่วกัน คือพระวรพุมิโกไคย, พระอุไทยเทพนัน ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรพุมิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระภวนาโกศล

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่ากำหนด วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ จะได้ยกหีบศพพระภวนาโกศลเถร แต่กุฎีเข้าโรงที่มวัดของธรรมชาติ ครั้นรุ่งขึ้น วันที่ ๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาบ่าย จะได้พระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุลิโกไสย, พระอุไทยเทพธน จ่ายแจกให้รองงาน ๔ ตำรวจ ไปยกฐานเผา ๔ คน ให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

พระวรพุลิโกไสย

หมายรับสั่ง

เรื่อง จำเลยหรือโรงละคอนเพิ่มเติม

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า หมายฉบับเดิมให้หลวงจงใจหาญ, ชุน บัญชาพล รับเลิกต่อพระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน รับเลิกกัน ละ ๑๐ คน ๒ วัน บัดนี้เติมให้อีกวัน ๑ รวมเป็น ๓ วัน ให้เร่งรีบให้แล้ว ใน ๓ วันนั้น ให้ทันกำหนด อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จำเลยหรือโรงละคอนอีกวัน ๑ รวมเป็น ๓ วัน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรพุลิ ๙

หมายรับสั่ง

เรื่อง สมเด็จพระราชวรวงศ์เธอ กรมขุนเจริณฺญผลพูลสวัสดิ์
สิ้นพระชนม์

ด้วย พระยารำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ กรมขุนเจริณฺญผลพูล
สวัสดิ์ ประชวร หมอประกอบพระโอสถหายกลายไม้ ครั้นวันที่ ๒ เมษายน
ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้า ๑ โมงเศษ สิ้นพระชนม์ ครั้นเวลาบ่าย เจ้าพนักงาน
งานเชิญพระศพประจุโกศเสร็จแล้ว เชิญไว้ที่ท้องพระโรง พระสงฆ์ ๑๖
รูปจะใส่สวดพระอภิธรรมเวลากลางวัน, กลางคืน รับพระราชทานฉันทน์
เช้า, เพลด วันละ ๑๖ รูป แต่ ณ วันที่ ๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เสมอทุก
วันไป กว่าจะพระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรวงศ์วิโกไทย, พระอุไทย
เทพธน จ่ายเลกให้หลวงพิชณฺเสนีตีกลองชนะ ๒๐ คน จ่าย ณ วันที่
๒, ๓, ๔, เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ แล้วให้จ่ายเลกให้เจ้าภาพเดือนละ ๒๐ คน
ประจำอยู่เสมอไป กว่าจะพระราชทานเพลิง แล้วให้จ่ายให้ ๔ ตำรวจยก
ชันแวนฟ้า ๑๖ คน ทงน้อยห้าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒ เมษายน ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรวงศ์ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง เสด็จสร้างน้ำพระศพ พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ
กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๒ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาบ่าย
๔ โมงจะได้เสด็จฯ พระราชดำเนินเป็นขบวนรด, ม้า, แอ้อฉิ่งจันทร์พระที่
นั่งจักรีมหาปราสาท ออกประคูปิมาณไชยศรี, วิเศษไชยศรี, ไปเลี้ยวบ้อม
ซัดที่เขื่อนเพชร, แฉ่งจักษกร เลี้ยวตรงไปตามถนนท้องสนามไชย เลี้ยว
ถนนบำรุงเมือง ตรงไปเลี้ยวข้างห้างแบคแมน ตรงไปประทับวังพระเจ้าราช
วรวงศ์เธอ กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์ ทรงสร้างน้ำพระศพเสร็จแล้ว เสด็จฯ
กลับทางเดิม ประทับในพระบรมมหาราชวัง อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย,
พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้กรมราชยานหามพระวอ ๔ คน, ถือกัน
ฉ่อง ๑ คน ให้จ่ายให้ทันกำหนด อนึ่ง ให้มหาดไทย, กลาโหม หมาย
บอกกระบวนแห่, นำตาม รับเสด็จฯ ให้พร้อมทุกพนักงาน ให้ไป
คอยรับที่วังพระเจ้าราชวรวงศ์เธอ กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์ ให้ทันเวลา
อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรพุลิ ๖

หมายรับสั่ง

เรื่อง กำหนดการเสด็จประพาสทะเลฝั่งตะวันออก

ด้วย พระยำนำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จทางชลมารค ไปประพาสทะเลฝั่งตะวันออกนั้น มีแจ้งในหมายครั้งก่อนนั้นแล้ว แต่เวลาที่จะเสด็จนั้นยังคลาดเคลื่อนอยู่ บัดนี้โปรดเกล้าฯ ทรงเสด็จ วันที่ ๕ เมษายน เวลาบ่ายโมง ๑ ให้เจ้าพนักงานกำหนดเวลาตามหมายฉบับนี้เป็นแน่แท้ ให้หมายบอกข้าทูลละอองที่โดยเสด็จให้ทราบทั่วกัน คือ พระวรพุมิโกโดย, พระอุไทยเทพรณ ทงน้อย่าให้ข้าคได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๔ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรพุมิโกโดย

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระราชพิธีสงกรานต์และก่อบพระเจดีย์ทรายบรรดาศักดิ์

ด้วย พระยำนำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ จะได้เสด็จฯ ออกไปประทับ ณ พระราชวังเกาะสีชัง เกี้ยวเนื่องอยู่ในพระราชพิธีสงกรานต์ ทรงพระราชศรัทธาแม่พระราชกุศลให้ข้าทูลละอองที่ตามเสด็จพระราชดำเนิน ก่อบพระทรายบรรดาศักดิ์ และจะได้ก่อบพระทรายหลวงด้วยเหมือนที่ในกรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาบ่าย พระสงฆ์หัวเมือง ๑๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์ที่เกาะสีชัง ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๑ เมษายน เวลาเช้า พระสงฆ์ ๑๐ รูป จะได้รับพระราชทานฉันทดองพระเจดีย์ทราย เวลาบ่าย พระสงฆ์ซึ่งออกไปแต่กรุงเทพฯ เจริญพระพุทธมนต์ สรงน้ำ ๓๐ รูป ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๒ เมษายน เวลาเช้า พระสงฆ์ ๓๐ รูป รับพระราชทานฉันทเข้า แล้วรับพระราชทานไครแพร พัดขนนก แล้วสรงน้ำในทะเล แล้วรับพระราชทานฉันทเพลข้าวเช้า บ่ายพระสงฆ์ ๓๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์มูรธาภิเษก รุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๓ เมษายน พระฤกษ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้เสด็จฯ พระราชดำเนินสู่ที่ทรงเครื่องพระมูรธาภิเษกสนาน แล้วจะได้สดับปกรณ์พระบรมมณฑลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แลกรมสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ แลสมเด็จพระเจ้า

ลูกเรือเจ้าฟ้า ผ่าคู่ผ้าสบง ๓๐ รูป เป็นเสริ้การพระราชกุศลแต่เท่า^{นี้}
นั้น ให้มหาดไทย, กลาโหม, สัสดี หมายบอกข้าทูลละอองธุลีพระบาทที่ตาม
เสด็จพระราชดำเนินเกาะสีชัง ก่อพระเจดีย์ทราย ให้ทำราชวัติจักรงให้
ประณีตบรรจงงามดี ประดับพระเจดีย์ทราย ให้พร้อม ทั้ง^{นี้}ให้ก่พระเจดีย์
ทราย ณ วันที่ ๙ - ๑๐ เมษายนให้พร้อม ทั้ง^{นี้}อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง
แลเจ้าพนักงานซึ่งส่งมาทั้ง^{นี้} ให้ไปคอยลงเรือกลไฟแต่วันที่ ๘ เมษายน
ร.ศ. ๑๑๑

หมายมา ณ วันที่ ๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

พระวรพณี ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. หญิงรัต

ในกรมพระรามอินทเรศ

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาบ่าย ๑ จะได้ชักศพหม่อมเจ้าหญิงรัตในกรมพระรามอินทเรศ แต่บ้านหน้าวัดบูรณะศิริ ไปเข้าเมรุวัดสระเกษ ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๗ เมษายน ๑๑๑ เวลาบ่าย จะได้พระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุลินิโกโคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเล็กให้ขุนรามเกียรติ์กลองชนะ ๖ คน, ๔ ตำรวจหาญฐานเผา ๔ คน, สนมตำรวจหาญรอดประเทียบ ๑๖ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัต

พระวรพุลินิ ๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง กำหนดพระราชพิธีสมรสมุขธาภิเษก

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า พระยาโหราธิบดี หลวงโลกทีป, ขุนเทพพยากรณ์ ไหรมีชื่อพร้อมกันคำนวณพระฤกษ์เผด็จศึกพระมหาสงครามต์ ทูลเกล้าฯ ถวาย กำหนด ณ วันที่ ๑๑, ๑๒, ๑๓. เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เป็นวันมหาสงครามต์ ณ วันที่ ๙, ๑๐, ๑๑ เวลาบ่าย พระสงฆ์ ไทย ๔ รูป พระสงฆ์ มอญ ๔ รูป จะได้เจริญพระปริตรเสกเครื่องพระมุขธาภิเษกสนานบนพระที่นั่งสุทิวาภิรมย์ทั้ง ๓ วัน ณ วันที่ ๑๒ จะได้ส่งเครื่องพระมุขธาภิเษกออกไป ณ เกาะสี่ซัง แล ณ วันที่ ๑๐ เมษายน เวลาบ่าย พระสงฆ์ ๓๐ รูปเจริญพระพุทธมนต์ ฉลองพระเจดีย์ทรายที่วัดเทพศิรินทราวาส ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๑ เมษายน เวลาเช้า จะได้ โปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ ณ กรุงเทพฯ เสด็จไปปฏิบัติพระสงฆ์ ณ เวลาบ่าย พระสงฆ์ ๓๐ รูปเจริญพระพุทธมนต์ฉลองพระชนมพรรษาในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยและได้เจริญพระพุทธมนต์ที่เกาะสี่ซัง ๓๐ รูป ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๒ เมษายน เวลาเพล พระสงฆ์ ณ ข้าวแซ่แล้ว จะได้โปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ที่กรุงเทพฯ ถวายไตรพระสงฆ์ สรงน้ำพุที่หน้าโรงกระชาปดเสีหิการ ครั้นเวลาบ่าย พระสงฆ์ ๔๒ รูปเจริญพระพุทธมนต์ ฉลองพระเจดีย์ทรายในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ครั้น ณ วันที่ ๑๓

เมษายน เวลาเช้า พระสงฆ์รับพระราชทานฉันข้าวเช้า ๕๐ รูปแล้วจะได้
สดับปรภรณ์พระบรมอัฐิ, พระอัฐิ ครั้นเวลา ๔ ทุ่ม กับ ๓๑ นาที ๔๘ วินาที
พระฤกษ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเข้าสู่ที่ สรงทรงเครื่องพระ
มูรธาภิเษกสนานที่เกาะสีชังนั้น ให้มหาดไทย, กลาโหม ในพระบรมมหา
ราชวัง, พระราชวังบวร, เกณฑ์ก่อบพระเจดีย์ทรายหลวง, บรรดาศักดิ์,
บริวาร, ที่วัดเทพศิรินทร์ไปปักกลดากให้ชำตุลละของผู้อยู่ใหญ่, ผู้น้อย, แลชำ
เจ้าต่างกรม, ยังไม่ได้ตั้งกรม, ฝ่ายหน้า, ฝ่ายใน, จงทุกหมู่, ทุกกรม, ให้ทั่ว
บรรดาที่ได้รับพระราชทานเบี้ยหวัด แลให้ทำราชวัติจักรธงให้งามดี
สำหรับล้อมพระเจดีย์ทรายจงทุกคน ให้ไปก่อนวันที่ ๙, ๑๐ เมษายน
ทั้ง ๒ วัน ซึ่งจะฉลองตามศรัทธา แลให้เกณฑ์แห่พระเจดีย์ทรายเคียงยก
วันที่ ๑๔ เมษายน เช้า เป็นจำนวน

ธรมังกร นุ่งกางเกง ใส่เสื้อเสนาภูกฎ หมวกหนัง หน้า ๓๐ หลัง
๒๐ รวม ๕๐

ขุนหมื่นคู่แห่ เทพีท้าว นุ่งสมบักลาย, เสื้อครุย ลอมพอกขาว, หน้า
๓๐ หลัง ๒๐ รวม ๕๐

กลองชนะ ๒๐, จำปี่ ๑ จำกลอง ๑ รวม ๒, รวม ๒๒ คน นุ่งกางเกง
ใส่เสื้อ, มีสร้อยแดง รวม ๒๒

แตรวง ๖ แตรฝรั่ง ๔ รวม ๑๐ สังข์ ๑ นุ่งกางเกง ใส่เสื้อ หมวก
กลุ่ม มีสร้อยแดง รวม ๑๑ รวม ๑๓๓ คน

ทั้งนี้ให้รับเลิกก่อพระวรุณโกลโคย, พระอุไทยเทพธน ไปเตรียม
แห่ที่หน้าพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย วันที่ ๑๓ เมษายน เวลาเช้า อนึ่ง
ให้พระวรุณโกลโคย, พระอุไทยเทพธน จำเลิกให้ขุนรามเพียง ๔๐ คน

ชาวพระราชยานหามเสลียง ๑๖ คน นาฬิกา ๔ คน ให้จ่ายให้วันที่ ๑๓
เมษายนเช้า แล้วให้จ่ายเลิกให้หลวงราชมานูตีกลองชนะ ๒๐ คน ๔
คำรวจถือธง ๕๐ คน ราชยานหามพระพุทธรูป ๔ คน ล้อมวังตักน้ำ ๔
คน ให้จ่ายให้กระบวนแห่ให้พอ วันที่ ๑๑ เมษายน

อนึ่ง ทรงพระราชศรัทธาบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวายพระบวร
อัฐิพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ แลพระอัฐิกรมพระราชวังบวร ออก
ตั้งสัปดาห์กรรมในพระที่นั่งอิศราวินิจฉัย วันที่ ๑๓ เมษายน เวลาเช้า
นั้น ให้พระวรพุลิโกไสย, พระอุไทยเทพรณ จ่ายเลิกให้หลวงราชมานูตีก
ลองชนะ ๑๖ คน ให้ราชยานหามเสลียง ๘ คน ให้จ่ายให้ทันกำหนด อย่า
ให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

พระวรพุลิโกไสย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. หนู และหลวงราชพงษ์

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้า จะไต่ยกหีบศพหม่อมเจ้าหนูในกรมหมื่นเสพสุนทร แลศพหลวงราชพงษ์ ไปเข้าเมรุวัดสระเกศ เวลาบ่าย จะให้พระราชทานเพลิงหนึ่ง ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้รองงาน ๔ ตำรวจหามวอ ๑๖ คน, ฐานเผา ๘ คน ขุนวิเวกสงครามตีกลองชนะ ๖ คน ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายแก้วน

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ท่านจาก พี่สาวเจ้าพระยา
รัตนบดินทร์

ด้วย พระยาบำเรอภักดี รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๗ เมษายน ร.ศ.
๑๑๑ เวลาเช้า จะได้ยกหีบศพท่านจาก พี่สาวเจ้าพระยารัตนบดินทร์
ที่สมุหนายก แต่บ้านไปเข้าเมรุที่วัดกัลยาณมิตร ครั้นเวลาบ่ายจะได้พระ
ราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุลิโกไคย, พระอุไทยเทพรณ จ้ายเล็กให้
รองงาน ๔ ตำรวจ ยกฐานเผา ๔ คน, ชาวพระคลังวิเศษหามวอ ๑๖
คนให้ทันกำหนด ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๐ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายแก้วน

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง กำหนดพระราชทานและเปลี่ยนที่รับเบี้ยหวัด

ด้วย พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบวรจรสังวรณ์ ว่าการแทนรอง
เสนาบดีกระทรวง รับพระบรมราชโองเกล้าใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ สั่งว่า เติมทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
เบี้ยหวัดแก่ข้าทูลละอองฯ ผู้ใหญ่ ผู้น้อย กรมต่างๆ เสมอทุกปีมา แล
โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน กระทรวงพระคลังมหาสมบัติพระราชทาน
เบี้ยหวัดที่หอรัษฎากรพิพัฒน์นั้น บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
ยกมารวมรับในกระทรวงวัง ตั้งแต่จำนวน ร.ศ. ๑๑๑ นี้ต่อไป นั้นให้
มหาดไทย, สัสดี หมายถึง เจ้ากรม, ปลัดกรม, สมุหบัญชี กรม
ต่างๆ ในพระบรมมหาราชวัง พระราชวังบวร ทำบัญชีเบี้ยหวัดมายื่น
ยังเจ้าพนักงานบัญชีกระทรวงวังให้เสร็จแต่ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน ร.ศ.
๑๑๑ ให้พร้อมจงทุกหมู่ทุกกรมตามกรมที่แจ้งต่อไปนี้

ในพระบรมมหาราชวัง กรมพราหมณ์โบราณจารย์ ๑ ช่างชั้นกรม
แสงในซ้าย ๑ กรมพราหมณ์พฤฒิบาศ ๑ กรมโหร ๑ กรมไพร่หลวง
เกณฑ์บุญ ๑ กรมล้อมพระราชวัง ๑ กรมช่างที่ใหญ่ ซ้าย ๑ ขวา ๑
รวม ๒ กรมแสงในซ้าย ๑ กรมพระคลังในซ้าย ๑ กรมพระคลังในขวา ๑

คลังในขวาร์क्षाโรงเรือ ๑ กรมคลังแสงสรรพยุทธ ๑ คลังราชการ ๑
คลังศุภรัตน์ ๑ คลังวิเศษ ๑ สนมพลเรือน ชาย ๑ ขว ๑ รวม ๒
กรมหมอ ๑ กรมม้า ชาย ๑ ขว ๑ รวม ๒ กรมวัง ๑ เฝ้าพระที่นั่ง
ศิวิลัยมหาปราสาท ๑ กรมอภิรมย์ ๑ กรมราชยาน ๑ รวม ๒ เฝ้า
พระที่นั่งสุทิตมหาปราสาท ๑ อาสาใหญ่กรมวัง ชาย ๑ ขว ๑ รวม ๒
คลังพินาศอากาศ ๑ คลังวรอาสน์ ๑ กรมโรงทาน ๑ กรมสมเด็จพระ
เทพศิรินทรมาศย์ ๑ กองการกุศล ชาย ๑ ขว ๑ รวม ๒
ช่างบาตร ช่างคอกไม้เพลิง, พิณฑพาทย์ ๑ ช่างสลักหนัง, ครัว
ครุฑ ๑ กรมตั้งโต๊ะเลี้ยงโต๊ะ ๑ กรมโรงไหม ๑ หึงวิเสท ๑ หึง
ช่างเย็บ ๑ หึงช่างสะตึง ๑ ค่าพระวัดพระพุทธรักษสถาน ๑ พี่เลี้ยง
จางวาง ๑

๕ ให้ทำบัญชีเบียดไปยื่นให้ทันกำหนดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๐ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายแก้ว

พระวรพดี ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ละม้าย พนักงานช่างเย็บ

ค้าย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๑๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ จะไต่ยกหีบศพละม้าย พนักงานช่างเย็บ ลงทำบุญที่บ้านขุนพิพิธพยาการ ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ จะไต่ยกหีบศพแต่บ้านไปเข้าโรงที่มวัดสังฆจาย ครั้นเวลาบ่ายจะได้พระราชทานเพลิง หนึ่ง ให้พระวรพุมิโกโคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเล็กให้สนมตำรวจหามวอ ๑๖ คน สนมตำรวจยกฐานเผา ๔ คน, นายนิต, นายชิต พายเรือ ๑ ลำ ๒๕ คน, แลให้จ่ายหามวอกลับ ๘ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด

หมายมา ณ วันที่ ๑๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายชำนาญ

พระวรพุมิโกโคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระยาวงษาธิบดี

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๕ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาทุ่มเศษ จะไต่ยกหีบศพพระยาวงษาธิบดี แต่บ้านไปเข้าโรงที่มวัดพิชัยญาติ ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันที่ ๑๕ เมษายน เวลาบ่าย จะได้พระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุลิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ้ายเลิกให้ชาวพระคลังวิเศษหามวอรถประเทียบ ๑๖, ขุนรามภริตติกสองชนะ ๖, สี่ตำรวจยกฐานเผา ๔, หลวงเสนาพิมุขยกชั้น ๑๖, รวม ๔๒ คน ให้เร่งจ้ายให้ทันกำหนด ทั้งนี้อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายชำนาญ

พระวรพุลิ ๕

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.ร.ว. มั่ง บุตร ม.จ. สุขชาติ

ด้วย พระยาบำเรอก๊กก็ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๑๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้า จะไต่ยกหีบศพหม่อมราชวงศ์มั่ง บุตรหม่อมเจ้าสุชาติ ไปเข้าเมรุประว้า วัดสระเกศ เวลาบ่ายจะได้พระราชทานเพลิง อนึ่ง ให้พระวรพุดิโกไคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายแจกให้ ๔ ตำรวจยกฐานเผา ๔ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายควร

พระวรพุดิโกไคย

หมายรับสั่ง

เรื่อง ส่งข้าหลวงไปในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้านครลำพูน

ด้วย พระยาศรีสิงหเทพ รัับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ สั่งว่า ซึ่งหมายส่งมาครั้งก่อนแต่ก่อนว่า โปรดเกล้า ๆ ให้พระมนตรีบริวารเป็นข้าหลวงพาเจ้าพนักงานคุมโกศแลสิ่งของขึ้นไปพระราชทาน ทำการปลงศพเจ้านครลำพูนตามเกียรติยศเจ้าประเทศราช มีแจ้งอยู่ในหมายส่งครั้งก่อน วันที่ ๒๒ มีนาคม ๑๑๐ นั้นแล้ว บัดนี้โปรดเกล้า ๆ ให้เจ้าพนักงานจัดคน, จัดเรือ ให้ข้าหลวงรับบรรทุกสิ่งของหลวงขึ้นไปพระราชทานศพตามสมควร กำหนดข้าหลวงจะกราบถวายบังคมลาพาเจ้าพนักงานออกจากกรุงเทพ ฯ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ๑๑๑ ตรงกับวันแรม ๑๑ ค่ำ เดือน ๕ เป็นแน่ อนึ่ง ให้พระวรพุมิโกโดย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลก ๑๖ คน ให้พระมนตรีบริวารข้าหลวงสำหรับจะได้พายเรือบรรทุกโกศสิ่งของ กลองชนะ ให้เจ้าพนักงานทั้ง ๗ กรมคุมขึ้นไปพระราชทานศพ เจ้านครลำพูน ตามเคย ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายควร

พระวรพุมิ ๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ นิ่ม พนักงานรับสั่ง

ด้วย พระยำน้าเรือกักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๑๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ จะได้ชักศพนิ่ม พนักงานผู้รับสั่ง ไปเข้าปะรำวัดสังฆาย เวลาบ่ายจะได้พระราชทานเพลิง อนึ่ง ให้พระวรพุลิโกโคย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลกให้สนมตำรวจยกฐานเผา ๔ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายควร

พระวรพุลิ ๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุตรี และ
พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าบุญจบเบญจมา ตามเสด็จ
ประพาสเกาะสีชัง

ด้วย พระยาบ้ำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุตรี
พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าบุญจบเบญจมา จะเสด็จไปตามเสด็จที่
เกาะสีชัง ณ วันที่ ๑๗ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้า ๑ โมง เสด็จ
โดยทางฉนวน ประทับเรือพระที่นั่ง ล่องลงไปตามลำน้ำ ไปประทับ ณ
เกาะสีชัง อนึ่ง ให้พระวรพตภิโกไทย, พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้
สนมพลเรือนหามวอ ๔ คน ทั้หมื่อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๑๖ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายควร

พระวรพตภิฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

ณ หุ่งส้มบ่อ

ด้วย พระยาสุรศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ
รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า
พระยาไทรธิบดี โหรมีชื่อทำฎีกาทูลเกล้าฯ ถวายคำนวณพระฤกษ์จะ
ได้ตั้งการพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ หุ่งส้มบ่อ ซึ่งพอ
พราหมณ์จะได้เข้าโรงพระราชพิธี วัน ๕ ที่ ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑
เวลาบ่ายโมง ๑ เข้าโรงพิธี ครั้นวัน ๖ ที่ ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑
เวลาเช้า พระยาสุรศักดิ์มนตรี เสนาบดี จะได้นำคนออกไป ณ โรง
พระราชพิธี ครั้นเวลาเช้า ๔ โมง กับ ๑๐ นาที พระฤกษ์จะได้เทียม
พระโคโคตะโคยรี ๓ ขวาง ๓ รอบ แล้วพาหว่านข้าวปลูก แล้วโคกลบ
โคยรี ๓ รอบ เสร็จการพระราชพิธี อนึ่ง ให้พระวรพุดิโกโยย, พระ
อุไทยเทพพนม เกณฑ์เล็กให้กับผู้ต้องแห่ แล้วให้เกณฑ์ส่ง ๘ ตำรวจ
ถือธงมังกร นุ่งกางเกงแดง เสื้อแดง หมวกหนัง แห่หน้า ๕๐ หลัง
๒๐ รวม ๖๐ คน, ๔ ตำรวจหามเสลี่ยงงารับเทวรูป ๘, คน, เทวรูป
เครื่องสูง ๕ ชั้น ๑๐ บั้งแทรก ๖ บั้งสุริย์ ๑ รวม ๑๗ คน ชาว
อภิมรย์เชิญเครื่องสูงแห่พระยา กรรชิง ๔ สัปทน ๑ ทานกะวัน ๑ รวม

๖ คน รวม ๒๓ คน, ชาวพระราชยานหามเสด็จพระยา ๑๒ คน
หลวงราชมานูทีกลองชนะแห่เทวรูป ๑๐ แห่พระยา ๒๐ รวม ๓๐, ขุน
รุตอักษร เสมียนตรากรม نابโชนแห่ ๕๐๐ คน ให้ตั้งแต่วันที่ ๑๘
เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้า แต่เลิกซึ่งต้องเกณฑ์เป็นบโชนแห่
๕๐๐ คนนั้น ส่งให้ขุนรุตอักษร เสมียนตรากรมฯ ที่ออฟฟิศกรมฯ
ซึ่งตั้งอยู่วังพระองค์เจ้าประคิษฐ์วรการ ริมสะพานศิริระจระเข้ วันที่ ๒๘
เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลา ๓ โมงเช้า ให้มีนายรองถือจดหมายมาทุกกรม
จะได้จ่ายเครื่องแห่ให้ อนึ่ง ให้ผู้ต้องเกณฑ์แห่ไปคอยเตรียมแห่พระยา
สุรศักดิ์ที่โรงพักแรกนาขวัญ ให้พร้อมกันวันที่ ๒๙ เมษายน เวลาเช้า
ย่ำรุ่ง ถ้าผู้ต้องเกณฑ์แห่ทั้งนี้สงสัย ให้ไปตามขุนรุตอักษร เสมียนตรา
กรมฯ ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๑ เมษายน ร.ศ.

เวรนายควร

พระวรพณี ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ ม.จ. เบี้ยก ในพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าอิศราพงษ์

ด้วย พระยำนำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนด ณ วันที่ ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑
เวลาเช้า จะได้ชักศพหม่อมเจ้าเบี้ยกในพระบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าอิศราพงษ์
ไปเข้าเมรุวัดสังเวชวิศยาราม เวลาบ่ายจะได้พระราชทานเพลิง อนึ่ง ให้
พระวรพุมิโกโดย, พระอุไทยเทพรณ จ่ายเลิกให้ขุนรามเกวี่ตีกลองชนะ
๖ คน, ๔ ตำรวจหาฐานเผา ๔ คน, หลวงเสนาพิมุขทามชั้นวอ ๘ คน
สนมตำรวจหาจรดประเทียบ ๑๖ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนดอย่าให้ขาด
ได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

พระวรพุมิ ๙

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชพิธีพืชมงคล

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนดจะไต่ตั้งพระราชพิธีพืชมงคล ณ
วันที่ ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาบ่าย พระสงฆ์ ๑๑ รูปจะได้สวด
พระพุทธมนต์ที่พลับพลาทำใหม่ ช้างถนนท้องสนาม กรัน ณ วันที่ ๒๘
เมษายน เวลาเช้า พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน อนึ่ง ให้มหาดไทย,
กลาโหม หมายบอก พระยา, พระ, หลวง, ขุน, ฝ่ายทหาร, พลเรือนไปปฏิบัติ
พระสงฆ์ สวดฉัน ให้ทันเวลา แล้วให้พระวรวงศ์วิโกไทย, พระอุไทยเทพ
ธน เกณฑ์กระบวนแห่พระพุทธรูป ธงตะขาบ ๑๐๐, ธงมังกร ๑๐๐,
รวม ๒๐๐, กลองชนะ ๒๐, จำปี้ ๑, จำกลอง ๑, รวม ๒, รวม ๒๒,
แตรรอง ๑๐, แตรฝรั่ง ๘, รวม ๑๘, สังข์ ๑ รวม ๑๙, เครื่องสูง ๗
ชั้น ๔, ๕ ชั้น ๑๐, บั้งแทรก ๖, พัด ๑, บั้งสุรย์ ๑, รวม ๒๒ บัฟพาทย์
ไทย ๒ สำหรับ กลองแขก ๒ สำหรับ รวม ๑๖, ราชบัณฑิตยสถาน
๓ ภาษามาลาเชิญพระกลด ๓, ๔ จำรวจหามพระราชยานกง เสลียงกง
รวม ๑๖, มหาดเล็กเจ้าท่ากรม ยังไม่ได้ตั้งกรม เป็นคู่แห่เดินเท้า ๑๐๐,
ให้นั่งห่มอย่างกระบวนแห่ ทั้งนี้ให้รับแลกต่อพระวรวงศ์วิโกไทย, พระ
อุไทยเทพธน ให้เบิก เสือ, หมวก, ธง, ถ้อพระคลังสรรพยุทธ

ให้เบิกแถวลาย เสื้อครุย ลอมพวก ต่อชาวพระภูษามาลา, ไปเตรียมแต่
ที่หน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ณ วันที่ ๒๘ เมษายน บ่าย ๒ โมง,
๒ เมษายน เข้า ๔ โมง, ที่พลับพลาทำใหม่, อนึ่ง ให้พระวรพุดิโกไคย,
พระอุไทยเทพธน จ้ายเลกให้ผู้ท้องเกณฑ์ให้พอ ถ้าสงสัยสิ่งใดให้ทูลถาม
พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าขจรจรัสวงศ์^(๑)ก่อน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

พระวรพุดิฯ

(๑) ได้เลื่อนเป็น กรมหมื่นปราบปรบักษ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชพิธีที่ขมมงคล

ด้วย พระยานำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนดจะได้ตั้งพระราชพิธีที่ขมมงคล ณ วันที่ ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาบ่าย พระสงฆ์ ๑๑ รูปจะได้สวดพระพุทธมนต์ที่พลับพลาทำใหม่ข้างท้องสนาม กรณ์ ณ วันที่ ๒๘ เมษายน เวลาเช้า พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน อนึ่ง ให้ห่มาคไทย, กลาโหม หมายบอกพระยา, พระ, หลวง, ขุน, ฝ่ายทหาร, ฝ่ายพลเรือน ไปปฏิบัติพระสงฆ์สวด, ฉัน ให้ทันเวลา แลให้ห่มายเกณฑ์ชบวนแก่พระพุทธรูป ขุน หมื่นคู่แท้เดินเท้า ๑๐๐ คน ให้นุ่ง, ห่ม อย่างกระบวนแท้ ทั้งนี้รับแจกต่อพระวรพุดิโกโดย, พระอุไทยเทพธน ให้เบิกเสื่อ หมวก ธง ต่อชาวพระคลังสรรพยุทธ ให้เบิกเกี้ยววลาย เสื่อกรุย ลอมพอก ต่อชาวพระภูษามาลา, ให้ไปเตรียมแท่นที่หน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ณ วันที่ ๒๘ เมษายน บ่าย ๒ โมง, ๒๘ เมษายน เช้า ๔ โมง, ที่พลับพลาทำใหม่ ถ้าสงสัยสิ่งใดให้ทูลถามพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าขจรจรัสวงศ์ก่อน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายรัก

ปลายเข็อก

หมายรับสั่ง

เรื่อง นางเทวีไปแลกนา ณ หุ่นส์มบ็อย

ด้วย นายสนองราชบรรหาร รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ณ วันที่ ๒๔ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลาเช้ารุ่ง นางเทวีจะไปแลกนา ณ หุ่นส์มบ็อยนั้น ให้พระวรพุลิ โภโคย, พระอุไทยเทพธน จำเลยให้นายนิต, นายชิต, ให้ครบกระทรงเรือ ให้ทันกำหนดตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๒๔ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายแก้วน

พระวรพุลิ ฯ

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ พระครูสมณธรรมสมาทาน
วัดปากน้ำ

ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล รองเสนาบดี
กระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ สั่งว่า กำหนดวันที่ ๓๑ มกราคม จะให้ขัณฑศพพระครูสมณธรรม
สมาทาน วัดปากน้ำ เข้าปะรำวัดปากน้ำ รุ่งขึ้นวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ เวลาบ่าย
จะได้พระราชทานเพลิง อนึ่ง ให้พระวรพุดิโกไทย, พระอุไทยเทพธน
จ่ายเลขให้ ๔ ตำรวจยกฐานเผา ๒ ฐาน อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา วันที่ ๒๘ มกราคม ร.ศ. ๑๑๑

เวรนาชแก้ว

พระวรพุดิโก

ปี ๑๑๑ การศพพระครูสมณธรรมสมาทาน วัดปากน้ำ
มกราคม

๓๑

หมายรับสั่ง

เรื่อง การพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิง
ในพระองค์เจ้าไม้เทศ

ด้วย พระยาบำเรอภักดิ์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า กำหนดวันที่ ๓ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑ เวลา
เช้า จะให้ชักศพหม่อมเจ้าหญิง ในพระองค์เจ้าไม้เทศ ไปเข้าปะรำวัดโสมนัส
วิหาร ครั้นเวลาบ่ายจะให้พระราชทานเพลิงนั้น ให้พระวรพุลิโกไสย,
พระอุไทยเทพธน จ่ายเลิกให้ขุนรามเกียรติ์กลองชนะ ๖ คน ๔ ตำรวจ
ทามฐานเผา ๔ คน ให้เร่งจ่ายให้ทันกำหนด อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง

หมายมา ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๑

เวรนายควร

พระวรพุลิโกไสย

หอสมุดแห่งชาติ
สาขาวัดไชยชุมพลชนะสงคราม
จังหวัดกาญจนบุรี

